

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 janvier 2013

PROPOSITION DE LOI**relative à l'acte d'avocat****RAPPORT**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. Renaat LANDUYT**SOMMAIRE****Page**

I. Exposé introductif	3
II. Discussion générale.....	4
III. Discussion des articles et votes	9
Annexes.....	15
A. Audition du 19 juin 2012.....	16
B. Audition du 26 juin 2012.....	27

Documents précédents:

Doc 53 **1498/ (2011/2012):**

- 001: Proposition de loi de M. Giet et consorts.
002: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 januari 2013

WETSVOORSTEL**betreffende de advocatenakte****VERSLAG**NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Renaat LANDUYT****INHOUD****Blz.**

I. Inleidende uiteenzetting	3
II. Algemene bespreking.....	4
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	9
Bijlagen:	15
A. Hoorzitting van 19 juni 2012.....	16
B. Hoorzitting van 26 juni 2012.....	27

Voorgaande documenten:

Doc 53 **1498/ (2011/2012):**

- 001: Wetsvoorstel van de heer Giet c.s.
002: Amendementen.

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**

Président/Voorzitter: Kristien Van Vaerenbergh

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Sophie De Wit, Koenraad Degroote, Sarah Smeyers, Kristien Van Vaerenbergh
PS	Valérie Déom, Mohammed Jabour, André Perpète, Özlem Özen
MR	Philippe Goffin, Marie-Christine Marghem
CD&V	Sonja Becq, Raf Terwingen
sp.a	Renaat Landuyt
Ecolo-Groen	Stefaan Van Hecke
Open Vld	Carina Van Cauter
VB	Bert Schoofs
cdH	Christian Brotcorne

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Siegfried Bracke, Daphné Dumery, Theo Francken, Miranda Van Eetvelde, Ben Weyts
Anthony Dufrane, Thierry Giet, Karine Lalieux, Yvan Mayeur, N
Corinne De Permentier, Denis Ducarme, Charles Michel
Stefaan De Clerck, Gerald Kindermans, Liesbeth Van der Auwera
Maya Detiège, Peter Vanvelthoven
Juliette Boulet, Fouad Lahssaini
Patrick Dewael, Sabien Lahaye-Battheu
Gerolf Annemans, Peter Logghe
Joseph George, Benoît Lutgen

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

MLD	Laurent Louis
-----	---------------

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.lachambre.be e-mail : publications@lachambre.be	Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail : publicaties@dekamer.be

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné la présente proposition de loi au cours de ses réunions des 24 avril, 9, 22 et 29 mai, 19 et 26 juin, 11 et 19 décembre 2012.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

Mme Özlem Özen (PS), co-auteur de la proposition de loi, indique que la présente proposition de loi répond au souhait de l'Ordre des barreaux francophone et germanophone qui, dans une lettre de 2010 intitulée "Les 10 priorités pour la justice" plaidait en faveur de la création de l'acte d'avocat. Elle s'inspire pour ce faire, des réflexions menées notamment lors des "dialogues justice" en 2004 ainsi que de la loi n° 2011-331 du 28 mars 2011, dite de modernisation des professions judiciaires ou juridiques et certaines professions réglementées.

L'objet de la proposition est donc d'instaurer, aux côtés de l'acte notarié et de l'acte d'huissier, l'acte d'avocat. Ce faisant, elle poursuit un double but.

D'une part, elle tend à conférer à un acte contresigné par les avocats des parties une force probante particulière et ce, quant à sa date, son contenu et quant à la signature des parties. Cette force probante fera pleine foi à l'égard de ces éléments entre les parties contractantes, leurs héritiers et ayants cause. Elle se différencie donc clairement de l'acte notarié qui, lui, revêt la même force probante à l'égard des tiers. Par son *contreséing*, l'avocat atteste avoir éclairé pleinement la ou les parties qu'il conseille sur les conséquences juridiques de cet acte. Sa responsabilité pourra être engagée dans le cas contraire.

D'autre part, elle organise de manière simplifiée, par la voie de l'homologation et seulement pour certains types d'actes — à savoir les reconnaissances de dette et les transactions — l'accès à la force exécutoire. Si les parties le prévoient expressément dans l'acte, celui-ci peut en effet être déposé au greffe du tribunal de première instance qu'elles désignent dans les six mois de sa signature.

Le président du tribunal de première instance ne pourra refuser l'homologation de l'acte que si celui-ci est contraire à l'ordre public. L'ordonnance d'homologation

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 24 april, 9, 22 en 29 mei, 19 en 26 juni, en 11 en 19 december 2012.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING

Mevrouw Özlem Özen (PS), mede-indienster van het wetsvoorstel, wijst erop dat het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel tegemoet komt aan de verzuchtingen van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, die in 2010 in een brief met als titel "Les 10 priorités pour la justice" had gepleit voor het instellen van de advocatenakte. In dat verband put de *Ordre* inspiratie uit de debatten die meer bepaald in het kader van de "Justitiedialogen" werden gevoerd, alsook uit de Franse wet nr. 2011-331 van 28 maart 2011, tot modernisering van de gerechtelijke of juridische beroepen en van sommige gereguleerde beroepen.

Dit wetsvoorstel beoogt derhalve, naast de notariële akte en de deurwaardersakte, te voorzien in de advocatenakte, en dient daarbij een tweeledig doel.

Eerst en vooral wil het wetsvoorstel bijzondere bewijskracht verlenen aan een door de advocaten van de partijen medeondertekende akte, inzonderheid wat de datum en de inhoud ervan, alsook wat de handtekening van de partijen betreft. Die bewijskracht levert tussen de contracterende partijen, hun erfgenamen en rechtverkrijgenden een volledig bewijs op van de voormelde elementen. De advocatenakte onderscheidt zich dus duidelijk van de notariële akte; die heeft wel dezelfde bewijskracht, maar dan ten opzichte van derden. Door de akte mede te ondertekenen, verklaart de advocaat dat hij de partij of partijen die hij bijstaat, volledig heeft ingelicht over de rechtsgevolgen van die akte. Indien hij dat heeft verzuimd, kan hij daarvoor aansprakelijk worden gesteld.

Vervolgens beoogt het wetsvoorstel op een eenvoudige manier, via homologatie, uitvoerbare kracht te verlenen aan welbepaalde akten (meer bepaald de schuldbekentenissen en de dadingen) die door de advocaat worden medeondertekend. Wanneer de partijen zulks uitdrukkelijk in de akte bepalen, kan deze immers worden ingediend ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg die de partijen aanwijzen binnen zes maanden na de ondertekening van de akte.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg kan alleen weigeren de akte te homologeren als ze strijdig is met de openbare orde. De homologatiebeschikking

aura les effets d'un jugement au sens de l'article 1043 du Code judiciaire.

Mme Özen annonce enfin le dépôt d'amendements visant à rencontrer les critiques de l'OBFG et de la Fédération royale du Notariat belge.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Renaat Landuyt (sp.a) s'informe sur les effets juridiques liés à l'acte d'avocat proposé. Un tel acte a-t-il la même valeur qu'un acte authentique?

M. Philippe Goffin (MR) est d'avis que la proposition de loi à l'examen donne certainement matière à réflexion. Il pense néanmoins qu'avant de discuter plus amplement du texte proposé, il serait opportun d'organiser des auditions.

M. Christian Brotcorne (cdH) considère que le texte proposé s'inscrit dans la perspective du développement de modes alternatifs de règlement des conflits. Il ne s'agit pas non plus d'une initiative isolée: l'intervenant en prend pour exemple l'adoption récente de la loi française n° 2011-331 du 28 mars 2011, dite de modernisation des professions judiciaires ou juridiques et certaines professions réglementées.

L'acte d'avocat dont la création est proposée permet une déjudiciarisation tout en garantissant une certaine sécurité juridique. En ce sens, il pourrait contribuer à une diminution de l'arriéré judiciaire. La proposition de loi n'engendre par ailleurs aucun coût pour les finances publiques.

Certes, compte tenu des observations formulées par les notaires et les avocats, il sera sans doute nécessaire de procéder à quelques adaptations textuelles.

Il paraît évident que l'intention des auteurs de la proposition de loi n'est nullement de donner à l'acte d'avocat un statut comparable à celui de l'acte authentique. L'acte d'avocat est et reste un acte sous seing privé dont la force probante est limitée aux parties contractantes, à leurs héritiers et ayants cause. A la différence de l'acte authentique, l'acte d'avocat n'aura donc pas de valeur *erga omnes*. Sa force exécutoire sera en outre conditionnée par une procédure d'homologation.

heeft de uitwerking van een vonnis in de zin van artikel 1043 van het Gerechtelijk Wetboek.

Ten slotte kondigt mevrouw Özen aan dat amendementen zullen worden ingediend om tegemoet te komen aan de kritiekpunten van de OBFG en van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.

II. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Renaat Landuyt (sp.a) wenst te vernemen welke juridische gevolgen verbonden zijn aan de voorgestelde advocatenakte? Heeft dergelijke akte dezelfde waarde als een authentieke akte?

De heer Philippe Goffin (MR) meent dat het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel ontegenzeggelijk stof tot nadenken biedt. Vooraleer wordt overgegaan tot de nadere bespreking van de ingediende tekst, acht hij het evenwel raadzaam hoorzittingen dienaangaande te houden.

Volgens *de heer Christian Brotcorne (cdH)* is dit wetsvoorstel ingebed in de in uitzicht gestelde ontwikkeling van alternatieve wijzen van geschillenbeslechting. Dit is trouwens geen alleenstaand initiatief; de spreker verwijst in dat verband naar buurland Frankrijk, dat recentelijk de wet nr. 2011-331 van 28 maart 2011 heeft aangenomen tot modernisering van de gerechtelijke of juridische beroepen en sommige geregelende beroepen.

De bij dit wetsvoorstel in uitzicht gestelde advocatenakte maakt het mogelijk bepaalde dossiers uit de gerechtelijke sfeer te halen en tegelijk een welbepaalde rechtszekerheid te waarborgen. In die zin zou het ertoe kunnen bijdragen de gerechtelijke achterstand weg te werken. Dit wetsvoorstel heeft overigens niet de minste weerslag op de overheidsfinanciën.

Rekening houdend met de opmerkingen van de notarissen en de advocaten zal de tekst van het wetsvoorstel echter ongetwijfeld moeten worden aangepast.

Het lijkt evident dat het geenszins in de bedoeling van de indieners van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel ligt aan de advocatenakte een status te verlenen die vergelijkbaar is met die van de authentieke akte. De advocatenakte is én blijft een onderhandse akte waarvan de bewijskracht beperkt is tot de contracterende partijen, hun erfgenamen en rechtverkrijgenden. In tegenstelling tot de authentieke akte zal de advocatenakte dus niet *erga omnes* gelden. Bovendien zal de uitvoerbaarheid ervan onderworpen zijn aan een homologatieprocedure.

Mme Sonja Becq (CD&V) pose les questions suivantes à propos de la valeur ajoutée de l'acte d'avocat:

- Quel en est l'objectif?
- À qui cet acte est-il destiné?
- À l'occasion de son introduction en France, a-t-on étudié les conséquences de l'acte d'avocat en termes d'administration de la justice?
- Cette procédure ne va-t-elle pas générer des coûts supplémentaires?
- Quelle est la plus-value de la signature de l'avocat: est-il alors garant de l'authenticité de la date, des signatures et de l'engagement contenu dans l'acte? Le cas échéant, un avocat devra-t-il souscrire des assurances de la responsabilité particulières?
- Lorsque des conventions sont signées, il est important que les parties contractantes disposent d'armes égales. Le fait qu'il s'agit d'un acte d'avocat supprime-t-il la possibilité de porter l'affaire devant un juge en cas, par exemple, de faux en écriture? Le tribunal a-t-il toujours la possibilité d'effectuer un contrôle en vue de protéger la partie faible?
- L'article 4, 1°, de la proposition de loi à l'examen, relatif aux homologations, vise-t-il également les conventions entre commerçants?
- De quelle manière l'homologation se déroule-t-elle?
- Peut-on, après la conclusion d'un acte d'avocat, encore invoquer des exceptions?
- Quel est le juge compétent en cette matière?

Eu égard à ces nombreuses questions, la membre estime qu'il conviendrait d'organiser des auditions sur cette problématique.

Mme Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) souscrit aux questions posées par l'intervenante précédente. Eu égard aux modifications radicales visées par la proposition de loi à l'examen, elle estime également qu'il conviendrait d'organiser des auditions.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) explique qu'elle a cosigné la proposition de loi à l'examen, qui permettra non seulement d'améliorer l'économie de la procédure,

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) stelt de volgende vragen over de meerwaarde van de advocatenakte:

- Wat is de bedoeling ervan?
- Voor wie is deze akte bedoeld?
- Werd, naar aanleiding van de invoering ervan in Frankrijk, onderzoek gevoerd naar de gevolgen van de advocatenakte voor de rechtsbedeling?
- Zal deze handelswijze geen bijkomende kosten met zich meebrengen?
- Wat is de meerwaarde van de handtekening van de advocaat: staat hij dan garant voor de authenticiteit van de datum, de handtekeningen en de verbintenis vervat in de akte? In voorkomend geval, zal een advocaat bijzondere aansprakelijkheidsverzekeringen moeten afsluiten.
- Wanneer overeenkomsten worden gesloten, is het belangrijk dat de contracterende partijen over gelijke wapens beschikken. Vervalt door het feit dat het over een advocatenakte gaat, de mogelijkheid om bijvoorbeeld bij valsheid in geschrifte de zaak voor een rechter te brengen? Is er ter bescherming van de zwakke partij nog steeds een controle door de rechtbank mogelijk?
- Viseert artikel 4, 1°, van het wetsvoorstel, inzake de homologatie ook de overeenkomsten tussen handelaars?
- Op welke manier verloopt de homologatie?
- Kunnen na het sluiten van een advocatenakte nog excepties worden ingeroepen?
- Welke rechter is in deze bevoegd?

Gelet op de talrijke vragen acht het lid het aangegeven om over deze problematiek hoorzittingen te organiseren.

Mevrouw Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) sluit zich aan bij de door de vorige spreker gestelde vragen. Gelet op de ingrijpende wijzigingen die dit wetsvoorstel beoogt, acht zij het eveneens aangewezen om hoorzittingen te organiseren.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) verduidelijkt dat zij dit wetsvoorstel mee heeft ondertekend. Niet alleen komt het de proceseconomie ten goede, bovendien

mais aussi de résoudre certains problèmes en matière d'administration de la preuve.

La proposition de loi à l'examen vise en effet à faire pleine foi à l'égard des signatures des parties contractantes et de la date de l'acte sous seing privé qui est signé. À l'heure actuelle, la signature des parties contractantes d'un acte sous seing privé n'est valable que pour autant qu'elle soit reconnue par la partie signataire.

La proposition de loi permet en outre d'attribuer à l'acte une date fixe. Aujourd'hui, un acte sous seing privé obtient en effet une date fixe (article 1328 du Code civil):

— par l'enregistrement de l'acte au bureau d'enregistrement;

— par la mort de l'un de ceux qui ont souscrit l'acte;

— lorsque la substance de l'acte sous seing privé est constatée dans un acte authentique.

On peut se demander si, dans le contexte actuel, des opérations aussi onéreuses et compliquées en termes d'économie de la procédure restent indispensables.

Pour ce qui est du contenu de l'acte, la preuve peut être apportée par tout moyen. Il est souhaitable de ne pas modifier cette disposition.

En ce qui concerne la force exécutoire, la proposition de loi ne va pas plus loin que ce qui est appliqué au quotidien dans le cadre de transactions. En l'espèce, l'intervenante renvoie plus particulièrement à la possibilité, pour les parties, de transformer leur accord, dans le cadre d'une transaction, en un procès-verbal de conciliation. Les parties peuvent demander au juge compétent de donner force exécutoire à cet accord. La proposition de loi prévoit à cet égard une garantie supplémentaire, en ce sens que le document doit, sur requête unilatérale, être soumis au juge pour homologation. Le juge en question peut toujours entendre les parties avant d'homologuer l'acte.

Selon la membre, des garanties suffisantes sont donc prévues pour éviter tout abus.

M. Bert Schoofs (VB) estime que la proposition de loi modifie radicalement le rôle de l'avocat. En effet, la mission première de l'avocat n'est pas d'adopter une attitude impartiale et neutre.

worden aldus inzake bewijsvoering enkele knelpunten opgelost.

Dit wetsvoorstel strekt er immers toe volledig bewijs te leveren ten aanzien van de handtekeningen van de contracterende partijen en de datum van de onderhandse akte die wordt ondertekend. Vandaag is de handtekening van de contracterende partijen van een onderhandse akte maar geldig voor zover ze door de ondertekende partij erkend wordt.

Het wetsvoorstel maakt het voorts mogelijk om aan de akte vaste datum toe te kennen. Een onderhandse akte bekommt vandaag immers vaste datum (artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek):

— door registratie van de akte op het registratiekantoor;

— door het feit dat één van de ondertekenaars van de akte overleden is;

— wanneer de hoofdinhoud van de onderhandse akte wordt opgenomen in een authentieke akte.

De vraag rijst of het in de huidige context nog nodig is om dergelijke dure en proceseconomische ingewikkelde bewegingen te moeten verrichten.

Wat de inhoud van de akte betreft, kan het bewijs met alle middelen worden aangebracht. Het ware aangewezen om hier niet aan te raken.

Inzake de uitvoerbare kracht gaat het wetsvoorstel niet verder dan wat in het kader van minnelijke schikkingen dagdagelijks wordt toegepast. De spreekster verwijst hier in het bijzonder naar de mogelijkheid die partijen bij een minnelijke schikking hebben om hun akkoord om te zetten in een proces-verbaal van verzoening. De partijen kunnen de bevoegde rechter verzoeken hieraan uitvoerbare kracht te verlenen. Het wetsvoorstel voorziet op dat vlak nog in een bijkomende garantie doordat het document ter homologatie, op eenzijdig verzoekschrift, moet worden aangeboden aan de rechter. De betreffende rechter kan altijd de partijen horen alvorens de akte te homologeren.

Volgens het lid zijn er dan ook voldoende garanties ingebouwd teneinde misbruiken te voorkomen.

De heer Bert Schoofs (VB) meent dat het wetsvoorstel een grondige wijziging van de rol van advocaten met zich meebrengt. Een advocaat heeft immers niet als eerste taak om zich onpartijdig en neutraal op te stellen.

Il convient dès lors de conférer le pouvoir d'authentification aux titulaires d'autres professions, qui doivent, eux, se montrer objectifs, neutres et impartiaux. Par ailleurs, il existe suffisamment de moyens d'authentifier un acte. Selon le membre, on n'a pas besoin d'une voie médiane entre le consensualisme entre les parties sous la forme d'un acte sous seing privé, d'une part, et la force juridique des actes authentiques conférée par les juges, les notaires et les huissiers de justice, d'autre part.

En ce qui concerne la responsabilité de l'avocat, le membre est d'accord avec Mme Becq. Il estime que la proposition de loi donnera lieu à de nombreux abus. Il ne la soutiendra dès lors pas.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) est d'avis que le débat soulevé par la proposition de loi à l'examen est sans nul doute intéressant.

L'intervenante estime toutefois qu'il ne faut pas opposer les notaires et avocats dans leurs charges respectives: alors que l'avocat est libre, le notaire est un officier ministériel obligé de faire respecter certaines règles impératives dans les actes qu'il rédige. Il est faux de dire qu'un avocat — parce qu'il est avocat — serait moins indépendant ou plus partial qu'un notaire. Ce qui est vrai par contre c'est que la nature de leurs obligations professionnelles respectives diffère.

L'avocat n'a pas l'obligation de contrôler le respect des règles impératives citées plus haut et le contrôle opéré par le tribunal, s'il est saisi d'une demande d'homologation, ne portera que sur une éventuelle contrariété à l'ordre public.

Certes, il peut s'avérer utile de conférer à des actes contresignés par un avocat une force probante particulière en ce qui concerne la signature des parties et la date de l'acte. Par contre, prévoir une telle force probante en ce qui concerne le contenu de cet acte constitue un pas trop loin et remet inutilement en cause les équilibres existants dans le système judiciaire.

L'intervenante juge par conséquent que des auditions s'imposent. La commission devrait entendre à cette occasion des représentants des avocats, des notaires, des magistrats mais aussi des huissiers — lesquels pourraient également faire valoir certaines revendications.

M. Christian Brotcorne (cdH) pense qu'il est essentiel de trouver une formule garantissant une certaine sécurité juridique. À cet égard, il faudrait peut-être insister

Het verlenen van authenticiteit is daarom toegewezen aan andere beroepen die zich wel objectief, neutraal en onpartijdig moeten opstellen. Er zijn voorts voldoende mogelijkheden om in authenticiteit te voorzien. Er is volgens het lid geen tussenweg nodig tussen enerzijds het consensualisme tussen partijen in de vorm van een onderhandse akte en anderzijds, de rechtskracht van authentieke akten die verleend wordt door rechters, notarissen en gerechtsdeurwaarders.

Inzake de aansprakelijkheid van de advocaat, treedt hij de stelling van mevrouw Becq bij. Het lid meent dat het wetsvoorstel aanleiding zal geven tot tal van misbruiken. Hij zal dit wetsvoorstel dan ook niet steunen.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) vindt het via dit wetsvoorstel op gang gebrachte debat hoe dan ook interessant.

Wel is zij de mening toegedaan dat men geen wig mag drijven tussen de notarissen en de advocaten. De aard van hun werk is immers verschillend. Een advocaat is vrij, terwijl een notaris een ministerieel ambtenaar is die de inachtneming van een aantal dwingende regels moet waarborgen wanneer hij akten opstelt. Het klopt niet dat een advocaat, precies doordat hij advocaat is, minder onafhankelijk of minder onpartijdig zou zijn dan een notaris. Het klopt dan weer wél dat ze elk andere beroepsverplichtingen hebben.

Advocaten zijn niet verplicht de naleving van voormelde dwingende regels te controleren. Bovendien gaat de rechtbank waartoe een homologatieverzoek werd gericht, in het geval van een advocaat alleen na of niet werd ingegaan tegen de openbare orde.

Het kan uiteraard nuttig blijken een door een advocaat mee ondertekende akte een bijzondere bewijskracht te verlenen, inzonderheid wat de handtekening van de partijen en de datum van die akte betreft. Daarentegen gaat men te ver als men die bewijskracht ook op de inhoud van die akte wil doen slaan, want zo brengt men de verschillende componenten van het gerechtelijk systeem onnodig uit balans.

Bijgevolg acht de spreekster het noodzakelijk hoorzittingen te houden met vertegenwoordigers van de advocaten, de notarissen, de magistraten, alsook de deurwaarders (die eveneens bepaalde verzuchtingen dienaangaande kunnen hebben).

Volgens de heer *Christian Brotcorne (cdH)* is het van wezenlijk belang een regeling uit te werken die een zekere rechtszekerheid garandeert. In dat verband is

dans le texte sur le fait que l'avocat engage sa responsabilité comme professionnel lorsqu'il contresigne un acte.

La crainte selon laquelle la partie la plus faible pourrait être désavantagée par un tel système n'est pas fondée selon M. Brotcorne. La proposition de loi prévoit en effet, en son article 2, que l'acte d'avocat doit être contresigné par les avocats de chacune des parties.

Par ailleurs, on ne peut pas non plus garantir avec certitude que le notaire devant lequel se présenteraient les parties contractantes soit toujours tout à fait impartial.

L'intervenant remarque qu'actuellement, les parties qui souhaitent faire acter un accord peuvent saisir le juge de paix dans le cadre de ses compétences en matière de conciliation (procès-verbal de conciliation). La création de l'acte d'avocat pourra permettre d'éviter ce formalisme et est entourée d'un certain nombre de garanties. Sa force probante est limitée et sa force exécutoire est conditionnée par une homologation.

Faut-il rappeler que la loi du 21 février 2005 modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la médiation permet à un médiateur agréé d'entendre les parties, de négocier un accord avec elles et de le faire homologuer? Le dispositif proposé par les auteurs de la proposition de loi à l'examen est tout à fait comparable.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) précise qu'un acte authentique fait pleine foi uniquement des mentions authentiques, soit la signature de l'officier public, la présence des parties, la date, le lieu, l'accomplissement des formalités légales, l'identité des parties et le fait que ces parties ont apposé leur signature, mais pas de la teneur de l'acte.

La proposition de loi à l'examen vise, par un acte d'avocat, de donner une date certaine aux transactions et reconnaissances de dette et d'accorder pleine foi aux signatures des parties.

Mme Sonja Becq (CD&V) estime que l'article 2 de la proposition de loi à l'examen porte bien sur le contenu de l'acte.

Cette proposition de loi aura-t-elle pour conséquence de nécessiter l'assistance d'un avocat pour, par exemple, conclure un bail? Selon la membre, il est dès

het misschien nodig in de tekst te beklemtonen dat de advocaat een verantwoordelijkheid als beroepsbeoefenaar draagt, wanneer hij een akte mee ondertekent.

De vrees dat een dergelijke regeling de zwakste partij kan benadelen, is aldus de heer Brotcorne ongegrond. Artikel 2 van het wetsvoorstel bepaalt immers dat de advocatenakte door de advocaten van elke partij mee moet worden ondertekend.

Overigens is het evenmin zeker dat een notaris zich steeds volstrekt onpartijdig zal gedragen ten opzichte van de contracterende partijen die op hem een beroep doen.

De spreker stipt aan dat de partijen die een akkoord in een onderhandse akte willen gieten, momenteel bij de vrederechter terecht kunnen in het raam van diens verzoeningsbevoegdheid (proces-verbaal van verzoening). Met de invoering van een advocatenakte kan die vormvereiste worden vermeden, terwijl een dergelijke akte tegelijk een aantal garanties biedt. De bewijskracht ervan is beperkt en de uitvoerbaarheid ervan vergt een homologatie.

Vergeten we trouwens niet dat de wet van 21 februari 2005 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de bemiddeling, de erkende bemiddelaar de mogelijkheid biedt de partijen te horen, met hen over een akkoord te onderhandelen en dat akkoord te doen homologeren. In het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel staan de indieners een perfect vergelijkbare regeling voor.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) verduidelijkt dat een authentieke akte enkel volledig bewijs levert met betrekking tot de authentieke vermeldingen, zijnde de handtekening van de openbaar ambtenaar, de aanwezigheid van de partijen, de datum, de plaats, het voltrekken van de wettelijke formaliteiten, de identiteit van de partijen en het feit dat deze partijen hun handtekening hebben geplaatst, maar niet met betrekking tot de inhoud van de akte.

Het wetsvoorstel strekt ertoe bij een advocatenakte dadingen en schuldbekentenissen vaste datum te geven en volledig bewijs toe te kennen aan de handtekeningen van de partijen.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) meent dat artikel 2 van het wetsvoorstel weldegelijk op de inhoud van de akte betrekking heeft.

Zal dit wetsvoorstel tot gevolg hebben dat bijvoorbeeld voor het sluiten van een huurovereenkomst de bijstand van een advocaat vereist is? Het is volgens

lors important de procéder à une étude approfondie de cette proposition de loi.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) précise que la proposition de loi à l'examen ne vise nullement à privilégier une catégorie professionnelle déterminée.

Il est important qu'un justiciable qui, de façon réfléchie et consciente place sa signature au-bas d'une reconnaissance de dette en assume également les conséquences. La portée de la proposition de loi est limitée aux articles 1326 (la reconnaissance de dette) et 2044 (la transaction) du Code civil.

Mme Sonja Becq (CD&V) réplique que cela ne ressort pas clairement de l'article 2.

Mme Sophie De Wit (N-VA) remarque que les auteurs lisent leur proposition de loi différemment de ce qu'il y est écrit. Elle les invite dès lors à présenter les amendements qui s'imposent.

*

La commission décide d'organiser des auditions. Le compte rendu de ces auditions est reproduit en annexe.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art. 1er

Cet article n'appelle aucune observation.

L'article est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Mme Özlem Özen (PS) présente l'amendement n° 1 (DOC 53-1498/002), qui s'inscrit dans un ensemble d'amendements (amendements n° 1 à n° 4) qui maintiennent les principaux éléments de la proposition initiale, dont notamment la possibilité de parer l'acte d'avocat de la force exécutoire.

Suite au dépôt de l'amendement global n° 7 (DOC 53 1498/004), qui est le fruit du compromis qui s'est dégagé à l'issue des auditions et discussions menées en commission et auquel son groupe se rallie, l'intervenante déclare retirer l'amendement n° 1 (DOC 53 1498/002). Selon elle, s'il est certain que le texte soumis au vote aujourd'hui sera quelque peu raboté par rapport à la proposition initiale, la nouvelle mouture du texte n'en présente pas moins certains mérites: il paraît en effet

het lid dan ook belangrijk om dit wetsvoorstel aan een grondig onderzoek te onderwerpen.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) verduidelijkt dat het wetsvoorstel er geenszins toe strekt een bepaalde beroepsgroep te bevoordelen.

Het is belangrijk dat een rechtszoekende die zijn handtekening weloverwogen en bewust plaatst onder een schuldbekentenis, hier ook de gevolgen van draagt. De draagwijdte van het wetsvoorstel is beperkt tot de artikelen 1326 (de schuldbekentenis) en 2044 (de daadingsovereenkomst) van het Burgerlijk Wetboek.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) repliceert dat dit niet duidelijk blijkt uit artikel 2.

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) merkt op dat de indieners hun wetsvoorstel anders lezen dan wat er geschreven staat. Zij roept hen dan ook op om de nodige amendementen in te dienen.

*

De commissie beslist om hoorzittingen te organiseren. Het verslag van deze hoorzittingen gaat als bijlage.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Mevrouw Özlem Özen (PS) dient amendement nr. 1 (DOC 53 1498/002) in, dat deel uitmaakt van een reeks amendementen (nrs. 1 tot 4) die de hoekstenen van het oorspronkelijke wetsvoorstel in stand houden, waaronder met name de mogelijkheid de advocatenakte bewijskracht te verlenen.

Na de hoorzittingen en na de in de commissie gevoerde besprekingen werd echter een omvattend amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004) uitgewerkt, dat een compromisvoorstel behelst waarin de fractie van de indiener van amendement nr. 1 zich kan vinden. Bijgevolg trekt zij amendement nr. 1 (DOC 53 1498/002) in. Zij erkent dat de vandaag ter stemming voorgelegde tekst minder ver gaat dan het oorspronkelijke wetsvoorstel, maar desalniettemin een aantal merites heeft. Zo lijkt

utile d'accorder une valeur probante significative à l'acte sous seing privé contresigné par des avocats, ce qui contribuera à simplifier le fonctionnement du système judiciaire en accordant à cette catégorie d'actes une force probante renforcée.

Sauf s'il s'avère être un faux au sens civil, l'acte contresigné par les avocats de toutes les parties ayant un intérêt distinct fera pleine foi de l'écriture et de la signature tant à l'égard des parties à l'acte qu'à l'égard de leurs héritiers et ayants cause. Cela permettra d'éviter des contestations qui s'avèrent le plus souvent relever de manœuvres dilatoires, d'attirer l'attention des parties sur l'importance des engagements contractés et les risques qui y sont liés; à cet égard, l'intervention de professionnels du droit accroîtra la sécurité juridique et permettra de veiller à l'équilibre des clauses, car, par sa signature, l'avocat attestera avoir éclairé les parties sur les conséquences de l'acte et engagera sa responsabilité.

L'intervenante espère que la proposition, même amendée, pourra contribuer, fût-ce modestement, à la déjudiciarisation des conflits et au désengorgement des tribunaux.

M. Philippe Goffin (MR), qui a déposé avec *Mme Marghem l'amendement n° 5* (DOC 53 1498/003), annonce qu'il le retire étant donné qu'il est cosignataire de l'amendement n° 7 (DOC 53 1498/004) dont la portée est similaire.

M. Christian Brotcorne (cdH) présente l'amendement n° 7 (DOC 53 1498/004), qui remplace intégralement le texte de la proposition initiale et qui fait suite aux consultations et auditions menées en commission. On a pu mesurer lors de ces auditions les réactions dubitatives, pour dire le moins, des notaires, tout particulièrement en ce qui concerne l'authenticité et la force exécutoire que l'on entendait conférer, dans un premier temps, à l'acte d'avocat.

Le texte de l'amendement est donc un texte de consensus, auquel peuvent se rallier les professions concernées.

Que prévoit-il? L'acte sous seing privé fait pleine foi de l'écriture et de la signature des parties à l'acte tant à leur égard qu'à l'égard de leur héritiers ou ayants cause. Il est contresigné par les avocats des parties, les

het inderdaad nuttig dat aan de onderhandse en door advocaten mee ondertekende akte een significante bewijskracht wordt verleend, waardoor de werking van het gerechtelijk systeem eenvoudiger wordt en die categorie van akten een sterkere bewijskracht krijgt.

Tenzij de akte vals blijkt te zijn, levert hij, met de handtekening van de advocaten van alle partijen met een verschillend belang, een volledig bewijs op van het geschrift en van de handtekening van de contracterende partijen, zowel onderling als tegenover hun erfgenamen of rechtverkrijgenden. Aldus voorkomt men betwistingen die vaak niet méér dan vertragsmanoeuvres blijken te zijn en wordt de aandacht van de partijen gevestigd op het belang van de door hen aangegane verbintenissen en de ermee verbonden risico's. In het licht daarvan komt een optreden van de rechtspractici de rechtszekerheid ten goede en zorgt het voor beter uitgebalanceerde bedingen. De handtekening van de advocaat levert immers het bewijs dat de partijen werden ingelicht over de gevolgen van de akte en maakt de advocaat ook mee verantwoordelijk.

De spreekster hoopt dat het wetsvoorstel, zelfs na de goedkeuring van de amendementen, er op zijn minst een beetje toe bijdraagt dat bepaalde conflicten uit de juridische sfeer worden gehaald en dat de rechtbanken worden ontlast.

De heer Philippe Goffin (MR), die samen met *mevrouw Marghem amendement nr. 5* (DOC 53 1498/003) heeft ingediend, kondigt aan dat hij dat amendement intrekt. Hij is namelijk ook mede-indiener van amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004), waarvan de strekking vergelijkbaar is.

De heer Christian Brotcorne (cdH) dient amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004) in, dat ertoe strekt de volledige tekst van het oorspronkelijke wetsvoorstel te vervangen als gevolg van de raadplegingen en hoorzittingen die binnen de commissie hebben plaatsgevonden. Tijdens die hoorzittingen is gebleken dat de notarissen op zijn minst enige twijfels hadden bij de voorgestelde regeling, zeker wat de authenticiteit en de bewijskracht betreft die men aanvankelijk aan de advocatenakte wou verlenen.

De tekst van het amendement is dus een consensustekst, waar de betrokken beroepen zich in kunnen vinden.

Wat houdt het amendement in? De onderhandse akte levert een volledig bewijs op van het geschrift en van de handtekening van de bij de akte betrokken partijen, zowel onderling als tegenover hun erfgenamen of

parties ayant des intérêts distincts étant représentées par un avocat différent.

Le contreseing de l'avocat permet de reconnaître la plus-value professionnelle des avocats qui participent à la rédaction de ces actes, les avocats pouvant attirer l'attention des parties sur les engagements qu'elles contractent.

Le contreseing de l'avocat ne confère pas aux constatations énoncées dans l'acte une force probante accrue, ce qui relèverait de la fonction d'officiers ministériels des notaires ou des huissiers, mais les auditions ont cependant montré l'intérêt de conférer une valeur probante particulière permettant d'éviter certaines contestations sur des éléments tels que la signature qui, quoique rares, constituent des manœuvres dilatoires qui encombrant inutilement les tribunaux. En effet, les parties renonçant à leur droit de ne pas reconnaître leur signature, le contentieux de la contestation des actes est en quelque sorte renversé, la partie (ou les héritiers) voulant contester la signature devant introduire une procédure de faux civil, telle qu'elle est réglée aux articles 895 à 914 du Code judiciaire.

Mme Sophie De Wit (N-VA) constate qu'à mesure que des amendements ont été déposés, la portée de la proposition de loi initiale a été réduite. Il est vrai qu'on a pu mesurer, lors des auditions menées en commission, les réactions négatives concernant l'élément essentiel de la proposition de loi initiale, à savoir la possibilité de conférer la force exécutoire à l'acte.

Maintenant, il ne subsiste plus dans le texte de consensus qu'on s'apprête à voter qu'une règle de preuve dont la plus-value et l'utilité sont, aux yeux de l'intervenante, très incertaines: il est en effet prévu que l'acte contresigné par un avocat fera pleine foi de l'écriture et de la signature des parties, mais c'est là la force probante qui s'attache déjà aux actes sous seing privé, en vertu des dispositions actuelles du Code civil.

L'intervenante se demande dès lors ce qu'apporte encore réellement ce texte, même en tenant compte des aménagements concernant la question de la contestation de la signature puisqu'il est évident qu'une partie pourra toujours continuer à contester sa signature. En outre, elle s'interroge sur le faible nombre de

rechtverkrijgenden. De akte wordt mede ondertekend door de advocaten van de partijen, waarbij elke partij met een onderscheiden belang door een andere advocaat moet worden bijgestaan.

De medeondertekening van de advocaat biedt de mogelijkheid de professionele meerwaarde te erkennen van de advocaten die bij de opmaak van dergelijke akten zijn betrokken, doordat de advocaten de partijen kunnen attenderen op het belang van de verbintenissen die zij aangaan.

De medeondertekening van de advocaat verleent de in de akte gedane vaststellingen geen grotere bewijskracht, wat tot de bevoegdheid zou behoren van de ministerieel ambtenaar — notaris of deurwaarder —, maar uit de hoorzittingen is toch naar voren gekomen dat een bijzondere bewijskracht nuttig kan zijn, zodat bepaalde betwistingen kunnen worden voorkomen over aspecten zoals de handtekening, die — hoewel zich dat weinig voordoet — dikwijls vertragingstactieken zijn die de rechtbanken nodeloos werkoverlast bezorgen. Het feit dat de partijen afzien van het recht hun handtekening niet te erkennen, zorgt namelijk in zekere zin voor een omkering van het geschil over de betwisting van akten, aangezien de partij of de erfgenamen die de handtekening wensen te betwisten, een valsheidsprocedure in burgerlijke zaken zullen moeten instellen op grond van de artikelen 895 tot 914 van het Gerechtelijk Wetboek.

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) stelt vast dat, naarmate amendementen werden ingediend, de reikwijdte van het oorspronkelijke wetsvoorstel kleiner is geworden. Het klopt dat tijdens de hoorzittingen in de commissie negatieve reacties vielen op te tekenen over het kernelement van het oorspronkelijke wetsvoorstel, namelijk de mogelijkheid om de akte uitvoerbare kracht te verlenen.

Daarmee blijft in de consensustekst waarover zal worden gestemd slechts één bewijsregel overeind, waarvan de meerwaarde en het nut volgens de spreekster erg twijfelachtig zijn: het amendement bepaalt immers dat de tekst die door een advocaat wordt medeondertekend, een volledig bewijs oplevert van het geschrift en van de handtekening van de bij de akte betrokken partijen, maar dat is de bewijskracht die al verbonden is aan de onderhandse akten, overeenkomstig de huidige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek.

De spreekster vraagt zich dan ook af wat die tekst nog echt bijbrengt, zelfs wanneer rekening wordt gehouden met de schikkingen die worden getroffen in verband met de betwisting van de handtekening, want het spreekt voor zich dat een partij haar handtekening zal kunnen blijven betwisten. Ook heeft ze vragen bij het geringe

cas auxquels cette nouvelle règle de preuve trouvera à s'appliquer; combien de procédures en vérification d'écritures sont-elles introduites chaque année? Le Parlement n'a-t-il pas mieux à faire que de légiférer sur des questions aussi anodines?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) rappelle que c'est en conclusion des discussions menées précédemment sur la proposition qu'il avait été convenu d'amender le texte précisément en prévoyant que les parties à l'acte contresigné par leurs avocats perdraient l'option, offerte par l'article 1323 du Code civil, de désavouer l'acte ou, pour leurs héritiers et ayants droit, de déclarer qu'ils ne connaissent pas l'écriture ou la signature de leur auteur, et de la sorte échapper à la force probante de l'acte.

À l'heure actuelle, lorsque les héritiers déclarent ne pas connaître la signature ou l'écriture de l'auteur de l'acte, c'est à l'autre partie de prendre le cas échéant l'initiative en vue de lancer la procédure de vérification d'écritures visée aux articles 883 à 894 du Code judiciaire, et d'en faire l'avance des coûts; avec l'amendement à l'examen, c'est au contraire la partie qui prétendra ne pas reconnaître ou ne pas connaître la signature ou l'écriture qui devra prendre l'initiative d'une procédure, en l'occurrence celle du faux civil, et donc avancer les frais. L'amendement opère un renversement dans le droit de la preuve, conférant une force probante particulière à l'acte contresigné par les avocats des parties.

*

Les amendements n°s 1 et 5 sont retirés.

L'amendement n° 7, *partim*, tendant à remplacer l'article, est adopté par 10 voix et 4 abstentions.

Art. 3

M. Christian Brotcorne (cdH) présente l'amendement n° 7 (DOC 53 1498/004) qui modifie également l'article 3 de la proposition initiale, en ce qu'il prévoit non seulement que l'avocat qui prête son concours à la rédaction de l'acte atteste avoir éclairé pleinement la ou les parties qu'il conseille sur les conséquences juridiques de cet acte, mais qu'en outre il en sera fait explicitement mention dans l'acte lui-même.

*

aantal gevallen waarop die nieuwe bewijsregel van toepassing zal zijn; hoeveel procedures inzake schriftonderzoek worden jaarlijks ingesteld? Heeft het Parlement niets beters te doen dan wetten uit te vaardigen over zo onbeduidende aangelegenheden?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) herinnert eraan dat er na de eerdere besprekingen over het voorstel is afgesproken om de tekst in die zin te amenderen dat de partijen die zijn betrokken bij de door hun advocaten medeondertekende akte, niet langer de mogelijkheid hebben waarin artikel 1323 van het Burgerlijk Wetboek voorziet, om de akte te weigeren te erkennen of, tegenover hun erfgenamen of rechtverkrijgenden, te verklaren dat ze het handschrift of de handtekening van de auteur ervan niet kennen, waardoor de bewijskracht van de akte niet van toepassing is.

Momenteel, wanneer de erfgenamen verklaren de handtekening of de schriftelijke vermeldingen van de steller van de akte niet te kennen, dient de andere partij desnoods het initiatief te nemen om de procedure tot verificatie van de schriftelijke vermeldingen als bedoeld in de artikelen 883 tot 894 van het Gerechtelijk Wetboek op te starten, en er de kosten van voor te schieten; met het besproken amendement is het integendeel de partij die beweert de handtekening of de handschrift niet te herkennen die het initiatief voor een procedure moet nemen, in dit geval de valsheidsprocedure in burgerlijke zaken, en bijgevolg de kosten ervan moet voorschieten. Het amendement keert de bewijslast om en verleent bewijskracht aan de door de advocaten van de partijen medeondertekende akte.

*

De amendementen 1 en 5 worden ingetrokken.

Amendement nr. 7, *partim*, tot vervanging van het artikel, wordt aangenomen met 10 stemmen en 4 onthoudingen.

Art. 3

De heer Christian Brotcorne (cdH) dient amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004) in dat op zijn beurt artikel 3 van het oorspronkelijke wetsvoorstel wijzigt, in die zin dat het niet alleen bepaalt dat de advocaat die zijn medewerking verleent aan het redigeren van de akte verklaart dat hij de partij of partijen die hij bijstaat, volledig heeft ingelicht over de rechtsgevolgen van die akte, maar dat zulks bovendien expliciet in de akte wordt vermeld.

*

L'amendement n° 7, *partim*, tendant à remplacer l'article, est adopté par 10 voix et 4 abstentions.

Art. 4

Mme Özlem Özen (PS) présente les amendements n°s 2 et 4 (DOC 53 1498/002), annonce qu'elle les retire et renvoie à l'explication donnée concernant l'amendement n° 1 (cf. art. 2).

M. Philippe Goffin (MR), qui a déposé avec Mme Christine Marghem l'amendement n° 6 (DOC 53 1498/003), annonce qu'il le retire étant donné qu'il est cosignataire de l'amendement n° 7 (DOC 53 1498/004) dont la portée est similaire. Il précise que son amendement prévoyait déjà la suppression de la possibilité de conférer à l'acte contresigné par les avocats des parties la force exécutoire; il renvoie pour le surplus à la justification de son amendement.

M. Christian Brotcorne (cdH) souligne que l'amendement n° 7 (DOC 53 1498/004) a supprimé l'élément de force exécutoire que la proposition de loi initiale entendait attacher à l'acte car il est ressorti des consultations menées avec les différentes professions concernées par la question que cela pouvait s'avérer dangereux pour le justiciable.

*

Les amendements n° 6, 2 et 4 sont retirés.

L'amendement n° 7, *partim*, tendant à remplacer l'article, est adopté par 10 voix et 4 abstentions.

Art. 5

Mme Özlem Özen (PS) présente l'amendement n° 3 (DOC 53 1498/002), annonce qu'elle le retire et renvoie à l'explication donnée concernant l'amendement n° 1 (cf. art. 2). Il se déduit de l'économie de l'amendement n° 7 (DOC 53 1498/004) que l'article 5 du texte de la proposition initiale n'a plus de raison d'être.

L'article est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

Amendement nr. 7, *partim*, tot vervanging van het artikel, wordt aangenomen met 10 stemmen en 4 onthoudingen.

Art. 4

Mevrouw Özlem Özen (PS) dient de amendementen nrs. 2 en 4 (DOC 53 1498/004) in, kondigt aan dat zij ze intrekt en verwijst naar de toelichting bij amendement nr. 1 (cf. art. 2).

De heer Philippe Goffin (MR), die samen met mevrouw Christine Marghem amendement nr. 6 (DOC 53 1498/003) heeft ingediend, kondigt aan dat hij dat intrekt aangezien hij medeondertekenaar is van amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004) dat dezelfde strekking heeft. Hij preciseert dat zijn amendement al voorzag in de afschaffing van de mogelijkheid om aan de door de advocaten van de partijen medeondertekende akte uitvoerbare kracht te geven; voor het overige verwijst hij naar de verantwoording van zijn amendement.

De heer Christian Brotcorne (cdH) onderstreept dat amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004) het element uitvoerende kracht heeft opgeheven dat het oorspronkelijke wetsvoorstel aan de akte wilde verbinden, aangezien uit overleg met de diverse bij die aangelegenheid betrokken beroepen is gebleken dat zulks gevaar kon inhouden voor de rechtzoekende.

*

De amendementen 6, 2 en 4 worden ingetrokken.

Amendement nr. 7, *partim*, tot vervanging van het artikel, wordt aangenomen met 10 stemmen en 4 onthoudingen.

Art. 5

Mevrouw Özlem Özen (PS) dient amendement nr. 3 (DOC 53 1498/002) in, kondigt aan dat zij het intrekt en verwijst naar de toelichting bij amendement nr. 1 (cf. art. 2). Uit de opzet van amendement nr. 7 (DOC 53 1498/004) kan worden afgeleid dat artikel 5 van het oorspronkelijke wetsvoorstel geen reden van bestaan meer heeft.

Het artikel wordt verworpen met 10 stemmen en 4 onthoudingen.

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'amendée, est adoptée par 10 voix et 4 abstentions.

Le rapporteur,

La présidente,

Renaat
LANDUYT

Kristien
VAN VAERENBERGH

Dispositifs qui nécessitent une mesure d'exécution (article 78.2, alinéa 4, du Règlement): néant

Het gehele, aldus geamendeerde, wetsvoorstel wordt aangenomen met 10 stemmen en 4 onthoudingen.

De rapporteur,

De voorzitter,

Renaat
LANDUYT

Kristien
VAN VAERENBERGH

Bepalingen die een uitvoeringsmaatregel vereisen (artikel 78.2, vierde lid, Rgt.): *nihil*

ANNEXES

—

BIJLAGEN

AUDITIONS

A. Réunion du 19 juin 2012

1. Exposés

1.1. *Exposé de M. Ivo Goeyens, président de la Chambre nationale des huissiers de justice*

M. Ivo Goeyens, président de la Chambre nationale des huissiers de justice, commence par préciser que la notion d'“acte d'avocat” peut avoir diverses significations, même si l'on relève un certain nombre de caractéristiques communes.

Cette notion s'inspire d'une proposition de loi française instaurant un acte juridique dont la force probante serait accrue. Initialement, la proposition française n'était pas limitée à l'acte dit d'avocat, mais s'appliquait à un certain nombre de catégories d'actes émanant de tous les acteurs judiciaires, auxquels serait ainsi conférée une plus grande valeur.

Les différentes propositions de loi (la proposition de loi à l'examen de même que la proposition à l'examen au Sénat, DOC 5-145/1) ne retiennent toutefois que l'éventuelle figure juridique de l'“acte d'avocat”.

Selon l'orateur, la définition et, *a fortiori*, la qualification de cet acte constituent une *contradictio in terminis* et sont inconciliables avec les principes de notre droit de la procédure et avec les rôles fondamentaux que notre droit de la procédure réserve aux différents acteurs de la justice, dont l'avocat.

M. Goeyens fait ensuite part de son point de vue au sujet de l'effet interruptif de la prescription qui sera attribué à l'acte d'avocat (il s'agit d'une règle proposée dans la proposition de loi à l'examen au Sénat).

Ce point de vue porte tout d'abord sur le contenu. Sur le fond, pour la partie, la prescription revient en effet à répondre à la question de savoir si elle entamera une procédure ou si elle y renoncera. Sous cet angle, la prescription sert la sécurité juridique. L'orateur estime toutefois que si on a le sentiment que les délais de prescription ne sont pas corrects, il faut les modifier.

L'acte d'avocat vise une suspension très limitée du délai de prescription. L'argument principal, à cet effet, est la lutte contre l'encombrement des tribunaux (Doc. Sénat, n° 5-145/1, p. 1).

HOORZITTINGEN

A. Vergadering van 19 juni 2012

1. Uiteenzettingen

1.1. *Uiteenzetting van de heer Ivo Goeyens, voorzitter van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders*

De heer Ivo Goeyens, voorzitter van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders, stelt vooraf dat aan het begrip “advocatenakte” verschillende betekenissen worden toegeschreven, maar dat er wel een aantal gemeenschappelijke kenmerken zijn.

Het vehikel is een verbastering uit een Frans wetsvoorstel tot invoering van een juridische akte met een verhoogde bewijswaarde. Het Franse voorstel was oorspronkelijk niet beperkt tot de zogenaamde advocatenakte, maar betrof een aantal categorieën van akten uitgaande van alle gerechtelijke actoren waaraan een groter gewicht zou worden toegekend.

In de verschillende wetsvoorstellen (het voorliggende en het in de Senaat ter bespreking zijnde voorstel, Doc. Senaat 5-145/1) wordt evenwel enkel de mogelijke rechtsfiguur van de “advocatenakte” weerhouden.

De definitie en, *a fortiori*, de kwalificatie van die akte vormen volgens de spreker een *contradictio in terminis* en zijn niet verenigbaar met de principes van ons procesrecht en met de fundamentele rollen die in ons procesrecht zijn weggelegd voor de onderscheiden juridische actoren, waaronder de advocaat.

Vervolgens geeft de heer Goeyens zijn standpunt omtrent de verjaringsstuitende werking die aan de advocatenakte zal worden toegekend (het betreft een regeling voorgesteld in het in de Senaat ter tafel liggende wetsvoorstel).

Dat standpunt heeft ten eerste betrekking op een inhoudelijk aspect. Inhoudelijk komt de verjaring ten aanzien van de partij immers neer op het beantwoorden van de vraag of hij een rechtspleging zal inleiden of daarvan zal afzien. In deze zin dient de verjaring de rechtszekerheid. De spreker is echter van oordeel dat de verjaringstermijnen maar moeten worden aangepast als men ze als verkeerd ervaart.

De advocatenakte beoogt een zeer beperkte schorsing van de verjaringstermijn. Het hoofdargument daarvoor is de strijd tegen de overbelasting van de rechtbanken (Doc. Senaat, nr. 5-145/1, p. 1).

L'acte d'avocat garantirait aussi la paix juridique et constituerait une alternative à toutes les procédures qui ne sont pas poursuivies, car elles peuvent être évitées grâce à l'acte d'avocat.

M. Goeyens ne souscrit pas à cette interprétation. Il y a déjà des procédures qui ne sont pas poursuivies parce que les parties au procès trouvent un arrangement ou concluent une transaction.

La motivation qui pousse les parties au procès à s'asseoir autour de la table des négociations peut cependant être résumée, dans la majorité des cas, au simple fait qu'une procédure a été introduite. L'arrangement ou la transaction trouve dès lors en partie son origine dans le fait que l'une des parties a saisi la justice.

Présenter l'acte d'avocat comme un moyen de résorber l'arriéré judiciaire revient dès lors à plaider pour sa propre cause.

Deuxièmement, le point de vue de l'orateur concerne la qualité de l'avocat.

Dans les développements de la proposition de loi DOC 53 1498/001, on peut lire que "l'avocat se doit de respecter un devoir de loyauté et d'indépendance" et que "la pratique démontre que l'exercice par les avocats de ces prérogatives se déroule sans difficulté." (DOC 53 1498/001, p. 3).

L'orateur formule les remarques suivantes à cet égard. Dans l'avis du Conseil d'État relatif à la proposition de loi déposée au Sénat, on peut lire que l'avocat "profite, en principe, aux intérêts du seul créancier" (Doc. Sénat 5-145/3, p. 4). À cet égard, l'orateur fait remarquer que le champ d'application de l'acte d'avocat est tout de même plus large que l'aspect purement pécuniaire. Pour garantir l'application d'un tel acte, le Conseil renvoie explicitement à l'huissier de justice qui, "de par son statut, n'est lié à aucune partie." (*ibid.*).

M. Goeyens estime que la position de l'avocat lors d'un procès se résume essentiellement à ce qui suit.

S'il est élémentaire que dans l'administration de la justice, la figure centrale — le juge — bénéficie d'une indépendance totale à l'égard de toutes les parties, il est tout aussi élémentaire que l'avocat entretienne avec son client un lien inverse.

À ce propos, il nous suffit de nous reporter à l'article 6 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (CEDH), qui

De advocatenakte zou ook de juridische vrede garanderen en een alternatief vormen voor alle rechtsplegingen die niet worden vervolgd, want ze kunnen worden vermeden door de advocatenakte.

De heer Goeyens is het niet eens met deze interpretatie. Er zijn ook nu al rechtsplegingen die niet worden vervolgd omdat de procespartijen een regeling vinden of een dading sluiten.

De motivatie die de procespartijen naar de onderhandelingstafel roept is evenwel in het merendeel van de gevallen terug te brengen tot het enkele feit dat een rechtspleging is ingeleid. De regeling of dading is bijgevolg mede veroorzaakt doordat een van de partijen zich tot het gerecht wendt.

De voorstelling van de advocatenakte als middel om de gerechtelijke achterstand te lijf te gaan is dan ook een pleidooi voor de eigen zaak.

In de tweede plaats heeft het standpunt van de spreker betrekking op de hoedanigheid van de advocaat.

In de toelichting bij het wetsvoorstel DOC 53 1498/001 kan men lezen dat "de advocaat een loyaleits- en onafhankelijksplicht heeft" en dat "uit de praktijk blijkt dat de uitoefening van deze voorrechten door de advocaten hoegenaamd geen probleem doet rijzen" (DOC 53 1498/001, p. 3).

De spreker merkt daarbij het volgende op. In het advies dat de Raad van State gegeven heeft over het in de Senaat ingediende wetsvoorstel wordt gesteld dat "de advocaat in principe enkel de belangen van de schuldeiser dient" (Doc. Senaat 5-145/3, p. 4). Daarbij merkt de spreker op dat het toepassingsveld van het de advocatenakte toch wel wat ruimer is dan het louter pécuniaire. Als garantie voor de toepassing van een dergelijke akte wordt door de Raad uitdrukkelijk verwezen naar de gerechtsdeurwaarder "die door zijn statuut met geen enkele partij gelieerd is" (*ibid.*).

De heer Goeyens is van oordeel dat de positie van de advocaat in het proces in essentie neer komt op het volgende.

Indien het elementair is dat de centrale figuur in de rechtsbedeling — de rechter — een volkomen onafhankelijkheid geniet ten opzichte van alle partijen, dan is het even elementair dat de advocaat een omgekeerde band heeft met zijn cliënt.

We hoeven hiervoor niet verder te kijken dan naar artikel 6 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

garantit notamment le droit à un juge indépendant et impartial.

Aucune personne sensée ne remettra en cause ce principe de base et nous ne pouvons qu'en conclure que le justiciable qui, au titre de droit universel et incontestable, peut saisir un juge indépendant, a également le droit de se faire assister par un conseil qui, à titre principal, défendra uniquement ses droits. Dans le contexte d'un procès pénal, cette conséquence est encore beaucoup plus visible, par exemple, dans une mesure extrême, avec la loi Salduz.

L'orateur estime qu'il est nécessaire de souligner, dans le cadre de son exposé, que l'avocat entretient avec son client une relation intuiti personae. C'est sur cette relation particulière que se fonde en grande partie sa déontologie, comme son secret professionnel et son obligation financière.

L'huissier de justice, en revanche, s'il instrumente à la demande d'une partie à l'encontre d'une autre partie, n'est lié à aucune d'entre elles, ainsi que l'a confirmé également le Conseil d'État dans l'avis cité.

La troisième facette du point de vue exprimé par l'orateur concerne la qualification de l'acte. L'acte d'un huissier de justice est un acte authentique. Qu'on le veuille ou non, l'acte d'avocat est un acte extrajudiciaire, qui veut donner à penser qu'il poursuit un objectif supérieur.

Le respect des règles normatives et formelles garantit la sécurité juridique. À titre d'illustration, M. Goeyens rappelle le rôle d'un acte de citation lorsqu'il s'agit de garantir la sécurité juridique.

En cas de défaut, le juge du fond se demandera si la partie défaillante défaille en connaissance de cause. En d'autres termes, l'acte de l'huissier de justice indique-t-il de manière suffisante qui introduit la demande, à l'encontre de qui elle est introduite, si l'acte a été signifié correctement au bon endroit et à la bonne personne, quelle est la demande, pourquoi elle est introduite, où et quand l'affaire passe devant quel juge, etc.?

En cas de procédure contradictoire, l'examen de la validité peut être moins sévère, mais en cas de défaut, le juge du fond doit pouvoir répondre positivement à toutes les questions.

M. Goeyens estime que les mêmes exigences qualitatives doivent s'appliquer sans réserve aux actes qui interrompent la prescription, estimant que ces actes constituent en effet des actes unilatéraux, étant donné qu'ils ne sont pas contradictoires.

(EVRM) dat onder meer het recht op toegang tot een onafhankelijke en onpartijdige rechter waarborgt.

Geen zinnig mens zal dit basisprincipe in vraag stellen en evenmin kan hieraan een andere conclusie worden verbonden dan dat de persoon, die bij wijze van universeel en onbetwist recht de mogelijkheid heeft om een onafhankelijk rechter te vatten, tevens het recht heeft om zich te laten bijstaan door een raadsman, die in hoofde enkel zijn rechten zal verdedigen. In de context van het strafproces is dat gevolg nog vele malen meer zichtbaar, bijvoorbeeld in extreme mate in de Salduz-wet.

De spreker vindt het noodzakelijk om in het kader van zijn uiteenzetting erop te wijzen dat de advocaat met zijn cliënt een relatie intuiti personae heeft. Het is op die bijzondere relatie dat zijn deontologie grotendeels geënt is, net zoals zijn beroepsgeheim en zijn financiële gehoudenheid.

De gerechtsdeurwaarder, anderzijds, instrumenteert op verzoek van een partij ten opzichte van een andere partij, maar is niet met deze en evenmin met gene gelieerd, zoals ook de Raad van State heeft bevestigd in het aangehaalde advies.

Het derde facet van het standpunt van de spreker betreft de kwalificatie van de akte. De akte van een gerechtsdeurwaarder is een authentieke akte. Of men het graag hoort, of niet, de advocatenakte is een buitengerechtelijke akte, die zich een hogere roeping aanmeet.

De rechtszekerheid is gediend door het respect voor normen en vormen. De heer Goeyens illustreert dat aan de hand de rol die een akte van dagvaarding speelt bij het garanderen van rechtszekerheid.

In geval van verstek zal de bodemrechter zich de vraag stellen of de partij die verstek laat gaan dit doet met kennis van zaken. Met andere woorden blijkt uit de gerechtsdeurwaardersakte voldoende wie de eis instelt, tegen wie de eis is gericht, of de akte op een correcte manier is betekend op de juiste plaats aan de juiste persoon, welke de eis is, waarom de vordering wordt ingeleid, waar en wanneer de zaak voorkomt voor welke rechter...?

In een tegensprekelijke procedure kan het geldigheidsoordeel minder stringent zijn maar in geval van verstek moet de bodemrechter alle vragen positief kunnen beantwoorden.

Dezelfde kwaliteitseisen zijn volgens de heer Goeyens onverkort van toepassing in geval van een verjaringsstuitende akte, ook deze akte is immers een eenzijdige handeling, vermits zij niet tegensprekelijk is.

Des études portant sur l'acte d'avocat proposé soulignent à juste titre l'obligation de l'avocat de reproduire les données d'identification des parties au procès; la pratique montre toutefois que ces données doivent souvent être modifiées par l'huissier de justice. Il explorera dès lors sans doute davantage de sources et fera plus de recherches pour déterminer les coordonnées exactes des parties.

Il faut ajouter à cela le fait que les constatations de l'huissier de justice — qui, par définition, se présente sur place — conduisent occasionnellement à une modification de l'acte et du mode de signification. À cet égard, l'orateur pense notamment aux dispositions telles que prévues à l'article 38, § 2, du Code judiciaire (remise d'une copie de l'exploit à signifier au procureur du Roi).

M. Goeyens constate d'ailleurs qu'entre-temps (voir amendement n° 2 à la proposition de loi déposée au Sénat, Doc Sénat n° 5-145-2), la signification par courriel et par fax est abandonnée. Il fait observer, à cet égard, que la Commission européenne n'est absolument pas impressionnée par la force probante d'une lettre recommandée avec accusé de réception, étant donné qu'il n'y a jamais aucune certitude en ce qui concerne la signature qui figure sur l'accusé de réception des services postaux.

Pour finir, l'orateur fait encore une remarque concernant l'économie de la procédure. Il souligne que ni l'acte d'avocat, ni l'acte d'huissier de justice ne peut être dressé sans frais, et que l'acte d'huissier de justice ne sera certainement pas plus coûteux que l'acte d'avocat. Il estime dès lors que, de ce point de vue, le débat n'a guère de sens.

Il souligne en revanche que depuis le 1er janvier 2012, les états de frais des huissiers de justice sont soumis à la TVA, tandis que les avocats ne connaissent pas encore cette obligation. Il est intolérable que des privilèges fiscaux jouent un rôle dans un débat de fond.

En conclusion de son exposé, M. Goeyens s'attarde quelque peu sur le double objectif poursuivi par la proposition de loi à l'examen: conférer une valeur probante accrue et la force exécutoire à l'acte d'avocat.

La teneur du concept d' "acte d'avocat doté d'une valeur probante particulière et revêtant une force exécutoire" est inconnue en droit belge, tout comme sa forme et sa dénomination. Ces caractéristiques font penser à un acte notarié authentique, lequel ne peut être sérieusement remis en cause dès lors que sa validité n'est pas contestée.

In studies over de voorgestelde advocatenakte wordt terecht gewezen op de verplichting van de advocaat om de identificatiegegevens van de procespartijen weer te geven; de praktijk leert ons nochtans dat aan deze gegevens dikwijls wijzigingen moeten worden aangebracht door de gerechtsdeurwaarder. Hij zal dan ook wellicht meer bronnen aanboren en meer opzoeken doen om de juistheid van de coördinaten van partijen te achterhalen.

Hieraan moet toegevoegd worden dat het feit dat de vaststellingen van de gerechtsdeurwaarder — die zich per definitie ter plaatse aanbiedt — occasioneel tot een wijziging in de akte en de manier van betekenen leiden. De spreker denkt daarbij onder meer aan de beschikkingen, zoals bepaald bij artikel 38, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek (terhandstelling van een afschrift van het te betekenen exploit aan de procureur des Konings).

De heer Goeyens stelt trouwens vast dat de kennisgeving per e-mail en per fax inmiddels (zie amendement nr. 2 op het in de Senaat ingediende wetsvoorstel, Doc. Senaat nr. 5-145/2) verlaten worden. Hij merkt daarbij op dat de Europese Commissie alles behalve onder de indruk is van de bewijskracht van een aangetekende brief met ontvangstbewijs, omdat er nooit zekerheid is omtrent de handtekening op het ontvangstbewijs van de postdiensten.

Ten slotte maakt de spreker nog een bedenking die verband houdt met de proceseconomie. Hij wijst erop dat noch de advocatenakte, noch de gerechtsdeurwaardersakte kosteloos kunnen worden opgemaakt en dat de gerechtsdeurwaardersakte zeker niet duurder zal zijn dan de advocatenakte. Hij vindt het debat vanuit dit oogpunt dan ook weinig zinvol.

Wel onderstreept hij dat de kostenstaten van de gerechtsdeurwaarders vanaf 1 januari 2012 onderworpen aan de btw, de advocaten kennen deze verplichting vooralsnog niet. Het is onduidelijk dat fiscale privileges een rol spelen in een inhoudelijk debat.

Tot besluit van zijn uiteenzetting staat de heer Goeyens stil bij twee eigenschappen die door het voorliggende wetsvoorstel aan de advocatenakte worden toegekend: de verhoogde bewijswaarde en de uitvoerbaarheid.

De inhoud van het begrip 'advocatenakte met bijzondere bewijskracht die uitvoerbaar is', noch de vorm en evenmin de benaming ervan, zijn bekend in het Belgisch recht. Deze eigenschappen doen denken aan een authentieke notariële akte, die niet het voorwerp van ernstige discussie kan zijn, vermits de deugdelijkheid ervan niet betwist wordt.

L'argument d'une réduction possible de la charge de travail des tribunaux ne tient pas.

Le notaire délivre lui-même une grosse de son acte (une copie de l'acte authentique en forme exécutoire); l'argument de la lutte contre l'engorgement des tribunaux doit donc être nuancé, étant donné que sans homologation, l'acte d'avocat n'aura pas force exécutoire.

L'orateur estime que ce n'est pas une bonne idée de conférer à l'acte d'avocat une force exécutoire. Il estime en revanche que toutes les procédures au fond n'ont pas nécessairement besoin, *ab initio*, d'un débat contradictoire. Il illustre son propos par un exemple élémentaire: la reconnaissance de dette inconditionnelle non honorée. Pour le créancier, une procédure complète est nécessaire pour obtenir un titre exécutoire, y compris une assignation, une représentation en justice et un éventuel traitement contradictoire devant le juge du fond, procédure qui aboutira finalement à un jugement définitif qui condamnera la débiteur à payer la somme dont il s'était initialement déclaré redevable.

L'orateur indique qu'il a demandé à l'*Orde van de Vlaamse Balies* de se pencher sur cette question en prenant en considération tous les principes de justice et d'égalité, et de formuler conjointement des propositions qui satisfassent à toutes les exigences de qualité justifiées.

Son souhait est d'élaborer, en dialogue avec tous les acteurs juridiques concernés, une proposition qui ne soit pas corporatiste et qui réponde à ces mêmes exigences de qualité.

1.2. Exposé de M. Yves Kevers, représentant de l'OBFG

M. Yves Kevers, représentant de l'OBFG, précise avant tout que l'exposé du président de la Chambre nationale des huissiers de justice concerne la proposition de loi modifiant l'article 2244 du Code civil pour attribuer à la lettre de mise en demeure de l'avocat un effet interruptif de la prescription (Doc. Sénat 5-145). Cette proposition appelle d'autres remarques que la proposition à l'examen.

Il explique en outre que le point de vue qu'il exprime représente non seulement l'opinion de l'OBFG mais aussi celle de l'OVB.

Het mogelijk middel tot ontlasting van de werkdruk van de rechtbanken faalt.

De notaris levert zelf een grosse (afschrift van de authentieke akte in de vorm waarin zij ten uitvoer kan worden gelegd) af van zijn akte; het argument van de strijd tegen de overbelasting van de rechtbanken moet dus wel wat genuanceerd worden, gezien de advocatenakte zonder homologatie geen uitvoerbare kracht zal hebben.

De spreker meent dat het geen goed idee is om aan de advocatenakte uitvoerbare kracht te verlenen. Anderzijds is hij wel van oordeel dat alle rechtsplegingen ten gronde niet noodzakelijk en *ab initio* een tegensprekelijk debat behoeven. Hij illustreert zijn uitspraak met een elementair voorbeeld: de niet gehonoreerde onvoorwaardelijke schulderkenning. Voor de schuldeiser is een volledige procesgang noodzakelijk om een uitvoerbare titel te bekomen, inclusief een dagvaarding, een vertegenwoordiging in rechte en een mogelijk tegensprekelijke behandeling voor de bodemrechter, die uiteindelijk zal resulteren in een eindvonnis dat de debiteur veroordeelt tot de som die hij initieel verklaarde verschuldigd te zijn.

De spreker meldt dat hij de Orde van de Vlaamse Balies heeft opgeroepen om hierover samen na te denken met respect voor alle beginselen van rechtvaardigheid en procesgelijkheid en om gezamenlijk voorstellen te formuleren die aan alle gerechtvaardigde kwaliteitseisen voldoen.

Het is zijn wens om in dialoog met alle juridische actoren een studie om een voorstel uit te werken dat niet corporatistisch is en dat aan de vermelde kwaliteitseisen voldoet.

1.2. Uiteenzetting van de heer Yves Kevers, vertegenwoordiger van de OBFG

De heer Yves Kevers, vertegenwoordiger van de OBFG, preciseert vooreerst dat de uiteenzetting van de voorzitter van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek teneinde aan de ingebrekestellingsbrief van de advocaat een verjaringsstuitende werking te verlenen (Doc. Senaat 5-145). Dat voorstel roept andere bedenkingen op dan het voorliggende.

Bovendien legt hij uit dat het standpunt dat hij inneemt niet alleen de mening van de OBFG, maar ook die van de OVB.

M. Kevers précise que le progrès et la modernisation ne se limitent pas à la science ni à la technologie, ils concernent également l'organisation de la société et le mode de règlement des relations sociales. C'est de cela que s'occupe le droit. L'OBFB considère que la proposition à l'examen constitue une avancée sur le plan de la sécurité juridique dans les relations contractuelles.

Elle correspond premièrement à un progrès sur le plan individuel. L'orateur explique qu'aujourd'hui, les relations juridiques se contractualisent de plus en plus et que tous les utilisateurs de droit souhaitent bénéficier de la plus grande sécurité juridique et de garanties pour les opérations juridiques contractuelles auxquelles ils prennent part, qu'il s'agisse d'opérations élémentaires de la vie quotidienne ou d'opérations juridiques complexes destinées à régler des intérêts économiques substantiels.

Deuxièmement, la proposition aura une influence positive sur la sécurité juridique au niveau collectif. Le renforcement de la sécurité juridique sur le plan individuel contribuera en effet à accroître la sécurité juridique sur le plan collectif (compte tenu de l'intérêt croissant que les autorités accorderont à ce sujet). M. Kevers renvoie à plusieurs initiatives en chantier au sein de la Commission européenne et du Groupe du futur (justice), constitué de plusieurs ministres de la Justice de différents pays de l'Union européenne. Les deux organes considèrent ce sujet comme un enjeu majeur de notre société en raison de la mobilité accrue des citoyens au sein de l'Union et en raison d'une contractualisation sans cesse croissante des relations. L'une de ces initiatives européennes, qui est d'ailleurs entrée en vigueur récemment, concerne la reconnaissance des actes et des documents établis dans le cadre des successions, même lorsqu'ils sont rédigés par des personnes privées. La nouvelle réglementation confère à ces actes et documents les mêmes effets que les actes et documents établis en vertu du droit national de l'État sous la juridiction duquel la succession est réglée.

M. Kevers souligne ensuite que la sécurité juridique va de pair avec l'efficacité de l'opération juridique à laquelle participe une partie.

La volonté délibérée de promouvoir la contractualisation des relations sociales ne peut s'accomplir de manière satisfaisante que pour autant que cette contractualisation s'accompagne d'une haute qualité du service juridique permettant à chaque intervenant d'avoir une information claire et complète sur ses engagements

De heer Kevers wijst erop dat vooruitgang en modernisering zich niet beperken tot wetenschap en technologie, maar ook betrekking heeft op de wijze waarop de maatschappij is georganiseerd en de wijze waarop de sociale betrekkingen worden geregeld. Dat is waar het recht zich mee bezig houdt. De OBFG is van oordeel dat het voorliggende voorstel een bijdrage tot de vooruitgang is op het vlak van de rechtszekerheid in contractuele verhoudingen.

Het betekent in de eerste plaats een vooruitgang op individueel vlak. De spreker legt uit dat de juridische betrekkingen vandaag de dag steeds meer "gecontractualiseerd" worden en dat alle "gebruikers" van het recht (utilisateurs de droit) wensen de grootste zekerheid en garanties voor die juridische contractuele constructies waaraan zij dagelijks deelnemen. Daarbij maakt het geen enkel verschil of het gaat om relatief eenvoudige en dagelijkse handelingen, of om ingrijpende en complexe regelingen die een groot economisch belang vertegenwoordigen.

Ten tweede zal het de rechtszekerheid op collectief vlak positief beïnvloeden. De groeiende rechtszekerheid op individueel vlak zal immers bijdragen tot een grotere rechtszekerheid op collectief vlak (dankzij de grotere aandacht die de autoriteiten aan het onderwerp besteden). Zo verwijst de heer Kevers naar een aantal initiatieven die op stapel staan bij de Europese Commissie en op de bijeenkomsten van een groep van EU-Justitieministers in het kader van de Toekomstgroep Justitie. Beide instanties kennen een groot belang toe aan het onderwerp, gelet op de immer toenemende mobiliteit van de EU-burgers en de groeiende contractualisering van de juridische betrekkingen. Een van die Europese initiatieven die trouwens recent van kracht is geworden, betreft de erkenning van akten en stukken die opgemaakt zijn in het kader van de erfopvolging, zelfs wanneer zij door private personen zijn opgesteld. Aan die akten en stukken wordt krachtens de nieuwe regelgeving dezelfde werking toegekend als aan akten en stukken die zijn opgemaakt volgens het nationale recht van de Staat onder wiens recht de erfopvolging wordt afgehandeld.

De heer Kevers beklemtoont vervolgens dat de rechtszekerheid hand in hand gaat met de doeltreffendheid van de juridische constructie waaraan een partij deelneemt.

Het doelbewuste streven de sociale betrekkingen te contractualiseren, kan alleen op bevredigende wijze worden verwezenlijkt op voorwaarde dat die contractualisering gepaard gaat met een kwaliteitsvolle juridische dienstverlening die elke betrokkene de mogelijkheid biedt duidelijke en volledige informatie te verkrijgen

respectifs et d'obtenir un haut degré de garantie quant à l'effectivité des conventions établies.

De nombreux actes sous seing privé sont conclus par des particuliers, ou par des entreprises, sans que les parties aient reçu le conseil de professionnels du droit sur la nature et les conséquences de leurs engagements. Parfois en utilisant même des formulaires trouvés à l'internet. Cette situation n'est pas sans risque, pour les parties concernées et pour les tiers, car les qualités réelles et les effets de ces actes peuvent se révéler éloignés de ceux recherchés: l'acte peut être nul ou inefficace, l'objet de l'acte peut être illicite et la convention peut avoir une portée autre que celle souhaitée. En outre, les parties et leurs ayant droits peuvent aisément contester l'existence de la convention, la conformité de l'exemplaire produit par rapport à celui rédigé ou l'identité du signataire.

Ensuite, l'intervenant insiste à nouveau sur l'importance de la qualité du service juridique. Il se réfère à un rapport établi par le Comité de la concurrence de l'OCDE du 28 janvier 2008, relatif aux restrictions concurrentielles dans les professions juridiques qui souligne le rôle positif joué par les professions juridiques organisées en faveur de la fourniture de services juridiques de qualité optimale. Le rapport du Comité de la concurrence de l'OCDE souligne que l'intervention professionnels du droit est indispensable pour l'augmentation et le renforcement de la qualité des relations et opérations juridiques, tant à l'égard du destinataire immédiat de ce service (en réduisant les risques liés à l'asymétrie d'information) qu'à l'égard de la collectivité en favorisant la production de biens publics (tels la sécurité juridique).

La poursuite de l'objectif de renforcement de la sécurité juridique justifie dès lors que les utilisateurs de droit soient orientés vers les professions juridiques réglementées. Pour l'OBFG, la reconnaissance d'un acte d'avocat et l'association de certains effets particuliers à cet acte se justifie la lumière de cet objectif:

— afin de favoriser l'orientation des utilisateurs de droit vers des professions juridiques réglementées, dont l'intervention participe à la qualité optimale des services juridiques, il est légitime de conférer une valeur particulière aux actes de ces professions, et singulièrement ceux de l'avocat;

— l'octroi d'une force probante accentuée participe directement à la consolidation et au renforcement de la sécurité juridique générale.

over de respectieve verbintenissen, alsook in hoge mate garanties te krijgen over de effectiviteit van de opgemaakte overeenkomsten.

Veel onderhandse akten worden gesloten door particulieren of ondernemingen, zonder dat de partijen advies van beroepsjuristen hebben gekregen over de aard en de gevolgen van hun verbintenissen. Soms doen zij dat zelfs aan de hand van op het internet gevonden formulieren. Die situatie is niet zonder risico's voor de partijen en voor derden, want de echte kwaliteiten en gevolgen van die akten kunnen fors verschillen van die welke werden beoogd: de akte kan nietig of onwerkzaam zijn, het onderwerp van de akte kan onrechtmatig zijn en de overeenkomst kan een andere dan de gewenste draagwijdte hebben. Voorts kunnen de partijen en hun rechthebbenden makkelijk betwisten dat de overeenkomst bestaat, dat het overgelegde exemplaar conform het opgemaakte exemplaar is, dan wel wat de identiteit van de ondertekenaar is.

Vervolgens benadrukt de spreker opnieuw het belang van de kwaliteit van de juridische dienstverlening. Hij verwijst naar een rapport van de Mededingingscommissie van de OESO van 28 januari 2008 over de mededingingsbeperkingen in de rechtsberoepen, waarin wordt gewezen op de positieve rol van de georganiseerde rechtsberoepen voor de verstrekking van juridische diensten van optimale kwaliteit. In dat rapport wordt aangegeven dat het optreden van beroepsjuristen onontbeerlijk is om de kwaliteit van de juridische betrekkingen en verrichtingen te verhogen en te vermeerderen, zowel ten aanzien van degene voor wie die dienst onmiddellijk bedoeld is (door de aan de informatieasymmetriegerelateerde risico's te beperken) als van de gemeenschap door de productie van openbare goederen (zoals rechtszekerheid) te bevorderen.

Het streefdoel van méér rechtszekerheid rechtvaardigt dan ook dat de rechtzoekenden makkelijker de weg moeten kunnen vinden naar de gereguleerde rechtsberoepen. De OBFG ziet in dat streefdoel voldoende grond om de advocatenakte te erkennen en aan die akte bepaalde specifieke gevolgen te verbinden:

— opdat de rechtzoekenden makkelijker de weg zouden vinden naar de gereguleerde rechtsberoepen, die dankzij hun optreden bijdragen aan de optimale kwaliteit van de juridische dienstverlening, is het gewettigd een bijzondere waarde toe te kennen aan de akten van die rechtsberoepen, meer bepaald die welke door de advocaten worden verleden;

— door aan dergelijke akten bijzondere bewijskracht te verlenen, wordt de algemene rechtszekerheid direct verankerd en versterkt.

M. Kevers explique ensuite comment l'acte d'avocat peut contribuer à l'augmentation de l'efficacité des institutions judiciaires, laquelle est considérée aujourd'hui comme un critère de leur légitimité aux yeux des autorités publiques et des citoyens.

Les mesures d'amélioration du fonctionnement interne ne suffiront pas, à elles seules, à améliorer le fonctionnement des institutions judiciaires. L'allègement de la charge de travail de ces institutions par un recours à des modes alternatifs de règlement des litiges, comme la médiation, peut également y contribuer. M. Kevers indique que le juge homologue déjà actuellement des accords de médiation. Une solution similaire est proposée dans la proposition de loi à l'examen, à cette différence près que l'acte d'avocat est établi moyennant l'intervention d'un titulaire d'une profession juridique — l'avocat — alors que l'accord de médiation est établi par le médiateur. Ce dernier n'est pas toujours un juriste.

L'orateur explique aussi que la proposition de loi permettra de réduire le nombre de contestations concernant la validité de certaines opérations juridiques si on les revêt d'une certaine force probante. Cela limitera en soi les possibilités et les nécessités d'intenter une action, ce qui se traduira à son tour par un allègement de la charge de travail. La justice pourra ainsi consacrer le temps et les moyens libérés à l'exercice de ses tâches essentielles.

Pour terminer, M. Kevers ajoute encore deux réflexions.

L'orateur indique d'abord que les instances européennes favorisent de plus en plus les possibilités de libre circulation des actes et continuent à faciliter la reconnaissance d'actes étrangers. À la lumière de cette évolution, ce n'est pas une mesure neutre que d'autoriser l'avocat belge à participer à l'établissement d'un acte qui est déjà connu à l'étranger et qui peut dès lors y être reconnu. Dans d'autres États membres de l'UE, il existe en effet déjà des écrits qui sont une variante de l'acte d'avocat introduit par la proposition et qui contribuent à une circulation plus aisée de celui-ci au sein de l'Union.

Ensuite, M. Kevers réfute le point de vue selon lequel la proposition romprait l'équilibre entre les professions juridiques. La proposition ne dispose nullement que l'acte d'avocat est un acte authentique et il ne présente certainement pas non plus les mêmes caractéristiques. En outre, l'acte d'avocat ne concerne pas les matières auxquelles est associé l'huissier de justice.

De heer Kevers legt vervolgens uit hoe de advocatenakte kan bijdragen tot een meer doeltreffende werking van de gerechtelijke instellingen, waaraan de overheid en de publieke opinie vandaag de gewettigheid van het bestaan van die instellingen afmeten.

Een verbeterde en efficiëntere werking van de gerechtelijke instanties kan niet alleen worden bereikt door maatregelen tot verbetering van de interne werking. Zij kan ook worden gevonden door de werklast van die instanties te verlichten door een beroep te doen op alternatieve geschillenoplossing, zoals bemiddeling. De heer Kevers wijst erop dat de rechter nu ook al bemiddelingsakkoorden homologeert. Een gelijkaardige oplossing wordt voorgesteld in het voorliggende wetsvoorstel, met dit verschil dat de advocatenakte tot stand komt mits de tussenkomst van een juridische professional — de advocaat — terwijl het bemiddelingsakkoord door de bemiddelaar tot stand wordt gebracht. Deze laatste is niet altijd een jurist.

De spreker legt ook nog uit dat het wetsvoorstel zal leiden tot minder betwistingen omtrent de geldigheid van bepaalde juridische handelingen indien men ze met een bepaalde bewijskracht bekleedt. Dat op zich zal de mogelijkheden en de noodzaak om een geding in te stellen beperken, wat op zijn beurt tot een verlichting van de werklast leidt. De vrijgekomen tijd en middelen kunnen dan door Justitie worden ingezet om aan essentiële taken te besteden.

De heer Kevers voegt ten slotte nog twee bedenkingen toe.

In de eerste plaats wijst de spreker erop dat de Europese instanties de mogelijkheden van vrij verkeer van akten steeds meer te bevorderen en de erkenning van buitenlandse akten verder te vergemakkelijken. In het licht daarvan is het niet neutraal dat men de Belgische advocaat zou toestaan om mede een akte tot stand te brengen die reeds in het buitenland gekend is en die daar dan ook kan erkend worden. In andere EU-lidstaten bestaan immers reeds geschriften die een variant zijn op de door het voorstel ingevoerde advocatenakte en die bijdragen tot een gemakkelijker verkeer ervan binnen de Unie.

Ten tweede weerlegt de heer Kevers het standpunt dat het wetsvoorstel het evenwicht tussen de juridische beroepen zou verbreken. Het voorstel bepaalt geenszins dat de advocatenakte een authentieke akte is en zij heeft zeker ook niet dezelfde karakteristieken. Bovendien heeft de advocatenakte geen betrekking op aangelegenheden waarbij de gerechtsdeurwaarder betrokken is.

2. Questions et observations des membres

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) renvoie aux déclarations du président de la Chambre nationale des huissiers de justice selon lesquelles le “débat de fond” ne doit pas se laisser guider par les “privilèges fiscaux”. Il demande davantage de précisions à cet égard.

Mme Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) souhaite obtenir des exemples concrets de situations dans lesquelles l’acte d’avocat, tel qu’il est présenté, peut avoir une valeur ajoutée.

Mme Van Vaerenbergh fait ensuite observer que l’instauration de l’acte d’avocat pourrait avoir une incidence sur la responsabilité professionnelle de l’avocat - et donc entraîner concrètement une augmentation de la prime de son assurance de responsabilité.

3. Réponses et répliques

M. Ivo Goeyens, président de la Chambre nationale des huissiers de justice, explique que dans la réglementation relative à la TVA, le coût d’un acte ne peut être traité différemment selon la catégorie dont il relève. Il s’agit de services identiques ou comparables. M. Goeyens estime dès lors qu’il est injuste que les huissiers de justice soient assujettis à la TVA alors que les avocats ne le sont pas. En effet, la TVA ne sera pas due sur l’acte d’avocat.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) précise que l’intention n’est certainement pas de privilégier une catégorie professionnelle au détriment d’une autre.

M. Yves Kevers, représentant de l’OBFG, énumère une série de situations dans lesquelles l’acte d’avocat pourrait s’avérer utile. Il indique au préalable qu’un grand nombre de situations de la vie courante peuvent être invoquées à cet égard. Ainsi qu’il a été précisé ci-dessus, il s’agit de cas dans lesquels des personnes participent à une construction juridique sans être entièrement conscientes de la portée ni de la nature de leurs obligations ou de la forme exacte que doit revêtir l’acte.

M. Kevers pense en l’occurrence à la reprise d’un fonds de commerce. La convention y afférente est soumise à des conditions de forme très spécifiques et a des conséquences fiscales spécifiques selon que ces conditions sont ou non respectées. L’acte d’avocat

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) verwijst naar de uitspraak van de voorzitter van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders die van oordeel is dat “fiscale privileges” het “inhoudelijke debat” niet mogen sturen. Hij wenst hierover meer uitleg.

Mevrouw Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) vraagt naar een aantal concrete voorbeelden van situaties waarin de advocatenakte, zoals voorgesteld, een toegevoegde waarde zou kunnen hebben.

Voorts merkt mevrouw Van Vaerenbergh op dat de invoering van de advocatenakte een invloed zou kunnen hebben op de beroepsaansprakelijkheid van de advocaat. Concreet zou dat de prijs van de premie voor de aansprakelijkheidsverzekering in de hoogte kunnen jagen.

3. Antwoorden en replieken

De heer Ivo Goeyens, voorzitter van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders, legt uit dat de btw-regeling de kostprijs van de akten niet anders mag behandelen naar gelang van de categorie waartoe ze behoort. Het gaat om identieke of vergelijkbare diensten die worden geleverd. Het is volgens de heer Goeyens dan ook niet rechtvaardig dat de gerechtsdeurwaarders wel aan de btw onderworpen zijn en de advocaten niet; op een advocatenakte zal dan ook geen btw moeten worden betaald.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) ontkent dat het de bedoeling is om de ene beroepscategorie te bevoordelen ten opzichte van de andere.

De heer Yves Kevers, vertegenwoordiger van de OBFG, geeft een aantal voorbeelden waarin de advocatenakte nuttig kan zijn. Vooraf deelt hij mee dat er overal in het dagelijkse leven voorbeelden kunnen worden gevonden. Het gaat, zoals gezegd, om situaties waarin personen deelnemen aan een juridische constructie zonder zich goed bewust te zijn van de draagwijdte en de aard van hun verbintenissen of de juiste vorm waarin de handeling moet worden gesteld.

De heer Kevers denkt daarbij aan een overname van een handelsfonds. De overeenkomst die daarop betrekking heeft, is aan zeer specifieke vormvereisten onderworpen en heeft, al naar gelang die al dan niet gerespecteerd worden, specifieke fiscale gevolgen. De

peut être utile en ce qu'il garantit que les parties sont informées et ont signé la convention en connaissance de cause.

L'orateur cite par ailleurs l'exemple du bail. Bien que le législateur ait réglé dans le détail le bail ou la location d'un bien tenant lieu de résidence principale, le contrat contient néanmoins quelquefois des clauses pouvant avoir une portée particulière. Si ce contrat fait l'objet d'un acte d'avocat, on pourra garantir que les parties en sont informées et comprennent les conséquences attachées auxdites clauses.

L'orateur indique ensuite que de nombreux actes juridiques sont soumis à des conditions de forme déterminées. L'avocat qui assiste les parties attirera leur attention sur ce point et veillera à ce que ces conditions soient remplies afin que l'acte juridique puisse sortir ses effets.

En ce qui concerne la responsabilité accrue, M. Kevers souligne que la cosignature par l'avocat entraîne effectivement une responsabilité accrue — sans toutefois préciser si cette responsabilité accrue sera substantielle. Il fait de même observer que le conseil a le choix d'apposer ou non sa signature et qu'il lui appartient donc, avant de se décider, d'évaluer le risque lié à sa signature. La tendance générale est au demeurant d'obliger toujours davantage les professionnels à informer leurs clients.

M. Christian Brotcorne (cdH) conteste que la proposition de loi vise à organiser une concurrence entre les professions juridiques. M. Brotcorne souligne, lui aussi, la différence existant entre l'acte d'avocat et l'acte notarié authentique, tout en précisant que les matières faisant l'objet d'un acte d'avocat sont sans rapport avec les matières relevant de la compétence des huissiers de justice.

L'intervenant souligne que le but est de mieux informer et assister le particulier et, partant, d'alléger la charge de travail des autorités judiciaires. Actuellement, il est en effet par trop fréquent que les parties doivent saisir le juge précisément et uniquement en vue d'obtenir un document ayant la force probante requise. Il renvoie en l'espèce à l'exemple qu'il a cité dans le cadre de la discussion générale de la proposition de loi.

advocatenakte kan nuttig zijn in de mate dat daarmee wordt gegarandeerd dat de partijen geïnformeerd zijn en met kennis van zaken de overeenkomst hebben ondertekend.

Daarnaast geeft de spreker het voorbeeld van een huurovereenkomst. Hoewel de wetgever de handelshuur of de huur van een goed dat tot hoofdverblijfplaats dient, verregaand heeft geregeld, komt het toch voor dat in de overeenkomst bijzondere clausules zijn opgenomen die een bijzondere draagwijdte kunnen hebben. Als deze overeenkomst in een advocatenakte vervat zit, zal men kunnen waarborgen dat de partijen hiervan weet hebben en begrijpen wat de gevolgen van die clause's zijn.

De spreker legt vervolgens uit dat er heel wat rechts-handelingen zijn die aan bepaalde vormvereisten moeten voldoen. De advocaat die de partijen bijstaat zal hen hierop wijzen en ervoor zorgen dat deze vereisten worden vervuld opdat de rechtshandeling zijn gevolgen kan ressorteren.

Wat de vraag omtrent de toegenomen aansprakelijkheid betreft, antwoordt de heer Kevers dat de medeondertekening door de advocaat inderdaad een grotere aansprakelijkheid met zich meebrengt — er wordt weliswaar in het midden gelaten of deze toegenomen aansprakelijkheid substantieel zal zijn. Hij wijst er tegelijk op dat de raadsman zelf de keuze heeft om al dan niet te tekenen en dus zelf het risico, verbonden aan zijn handtekening, moet inschatten vooraleer hij de beslissing neemt. Trouwens, er bestaat een algemene tendens om professionelen steeds meer informatieverplichtingen ten aanzien van hun cliënten op te leggen.

De heer Christian Brotcorne (cdH) ontkent dat het wetsvoorstel erop gericht is om de juridische beroepen elkaar te laten beconcurreren. Ook de heer Brotcorne wijst op het verschil tussen de advocatenakte en de notariële authentieke akte en op het feit dat de aangelegenheden waarop de advocatenakte betrekking heeft, niets van doen hebben met aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders behoren.

De spreker beklemtoont dat de doelstelling een betere informatie en bijstand van de particulier is en bijgevolg het verlichten van de werklast van de gerechtelijke instanties. Zo gebeurt het nu al te vaak dat de partijen, precies en louter en alleen om een document met de nodige bewijskracht te verkrijgen, naar de rechter moeten stappen. Hij verwijst hiervoor naar het voorbeeld dat hij gaf tijdens de algemene bespreking van het wetsvoorstel.

B. Réunion du 26 juin 2012

1. Exposés

1.1. *Exposé de M. Benoît Allemeersch, professeur à la Katholieke Universiteit Leuven (KUL)*

M. Benoît Allemeersch, professeur à la KUL, rappelle en premier lieu l'objectif de la proposition de loi. Le législateur vise à améliorer et à simplifier notre système judiciaire, tout d'abord, en conférant une force probante particulière à l'acte et, deuxièmement, en conférant une force exécutoire à l'acte par le biais de l'homologation.

Bien que l'orateur ne conteste pas la légitimité de la proposition, il regrette qu'au cours des dernières décennies, un certain nombre d'initiatives visant à moderniser et à décharger l'appareil judiciaire aient été prises sans disposer d'une base scientifique (statistiques ou chiffres). Certaines initiatives législatives ont par conséquent raté leur objectif, voire ont eu l'effet inverse à celui escompté. M. Allemeersch pense que la création d'une sorte de "centre d'expertise de la Justice" pourrait combler cette lacune.

L'orateur s'attachera dans un premier temps à examiner si la proposition de loi est susceptible d'alléger la tâche de l'appareil judiciaire et de réduire le nombre de procédures.

La doctrine estime que c'est possible, si l'acte d'avocat peut interrompre ou suspendre la prescription. M. Allemeersch considère qu'il s'agit d'une supposition acceptable, et souligne que la condition de l'interruption ou de la suspension est une condition *sine qua non*.

Il est en effet de notoriété publique qu'une part non négligeable des introductions sont faites à titre conservatoire, afin d'interrompre la prescription, par exemple, alors que des négociations sont en cours, que des parties attendent le résultat d'une autre procédure, etc.

Conférer un effet interruptif ou suspensif à une mise en demeure par l'avocat permettrait d'éviter cet écueil.

Même si une partie des introductions intervenaient finalement malgré tout à un stade ultérieur de la procédure, cela permettrait de réaliser une économie. Pour au moins une part des litiges, il ne sera en effet plus nécessaire d'introduire l'action (en raison d'une transaction intervenue entre-temps, d'une perte d'intérêt, etc.). Pour ces affaires, le fait d'éviter l'introduction de l'action représentera une économie au niveau du temps

B. Vergadering van 26 juni 2012

1. Uiteenzettingen

1.1. *Uiteenzetting van de heer Benoît Allemeersch, professor aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL)*

De heer Benoît Allemeersch, professor aan de KUL, herinnert in de eerste plaats aan het doel van het wetsvoorstel. De wetgever beoogt de verbetering en vereenvoudiging van ons rechtsbestel door, ten eerste, bijzondere bewijskracht te verlenen aan de akte en, ten tweede, de akte uitvoerbaar te maken door middel van homologatie.

Hoewel de spreker de legitimiteit van het voorstel niet betwist, betreurt hij dat er de laatste decennia wel meer van dergelijke initiatieven tot modernisering en ontlasting van het gerechtelijk apparaat zijn genomen, zonder te beschikken over een wetenschappelijke basis (statistiek of cijfers). Als gevolg daarvan zijn sommige wetgevende initiatieven hun doel voorbijgeschoten of werd zelfs het omgekeerde resultaat bereikt. De heer Allemeersch denkt dat de oprichting van een soort van "kenniscentrum voor Justitie" deze leemte zou kunnen opvullen.

De spreker wil in de eerste plaats nagaan of het wetsvoorstel een verlichting zou kunnen betekenen voor het gerechtelijk apparaat en het aantal procedures zou kunnen verminderen.

De rechtsleer meent dat dit mogelijk is, indien de advocatenakte de verjaring kan stuiten of schorsen. De heer Allemeersch vindt dat een aannemelijke veronderstelling, en benadrukt dat de voorwaarde van de stuiting of schorsing een *conditio sine qua non* is.

Het is immers algemeen bekend dat een niet onbelangrijk deel van de inleidingen gebeurt ten bewarende titel, om de verjaring te stuiten, bv. terwijl onderhandelingen aanhangig zijn, partijen de uitslag van een andere procedure afwachten, enz.

Stuitende of schorsende werking verlenen aan een ingebrekestelling door de advocaat zou het mogelijk maken om dit te vermijden.

Hoewel een deel van de inleidingen uiteindelijk wel alsnog op een later ogenblik zullen gebeuren, zou dit wel degelijk een kostenbesparing betekenen. Voor minstens een deel van de geschillen zal een gedinginleiding immers niet meer nodig zijn (wegens tussenkomende dading, verlies van belang, enz...). Voor deze zaken zal het vermijden van een gedinginleiding een besparing betekenen op het niveau van zittingstijd voor rechters en

d'audience des juges et avocats, de la production d'une citation, de l'échange de correspondance, de la constitution d'un dossier de procédure, de la signification de la citation par un huissier de justice. Les parties devront payer moins d'honoraires, pas de droit de rôle du tout, etc. M. Allemeersch souligne au passage que la loi du 26 avril 2007 modifiant le Code judiciaire en vue de lutter contre l'arriéré judiciaire oblige le juge à fixer immédiatement une date de plaidoirie, même si le dossier n'est pas "plaidable". Cette loi a eu une incidence négative sur le traitement de dossiers qui, eux, l'étaient bien.

L'orateur constate toutefois que la proposition de loi ne confère pas une force interruptive ou suspensive à l'acte d'avocat. Il pense que l'objectif d'éviter des procédures ne sera donc pas atteint.

Le deuxième objectif est de faire en sorte qu'il soit plus facile et moins coûteux d'assurer le respect d'obligations.

Le texte de la proposition contribuera peu, selon M. Allemeersch, à la réalisation de cet objectif.

L'orateur explique que l'objectif est d'assurer le respect d'obligations — créances incontestées et contestées — en rendant l'acte exécutoire après l'homologation judiciaire. Cette homologation, à demander par requête unilatérale, requiert un examen de la forme et du contenu de l'acte, même si cet examen est seulement marginal, dès lors que la compétence de contrôle du juge se limite à en vérifier la compatibilité avec l'ordre public (et éventuellement avec les intérêts de l'enfant).

Cette homologation s'accompagne d'un certain nombre d'inconvénients. Ainsi, le professeur Boularbah (ULB) a fait remarquer que la procédure d'homologation est trop lourde pour pouvoir parler d'une simplification. M. Allemeersch pense que l'on y recourra peu, surtout dans le cas de créances incontestées — dans ces cas, on peut généralement obtenir assez rapidement une date d'audience et un jugement (la plupart du temps, le débiteur, soit sera absent, soit comparaitra pour obtenir un délai de paiement).

La procédure proprement dite n'est pas non plus de nature à générer beaucoup d'économies. Aux honoraires pour l'aide des avocats (ils sont généralement deux) dans l'élaboration de l'acte et aux honoraires pour l'aide qu'ils ont apportée à l'établissement et à l'introduction de la requête (à supposer que les parties ne rédigent pas elles-mêmes la requête) viennent encore s'ajouter le droit de rôle et les droits à régler pour la délivrance de la minute du jugement. Comparativement,

advocaten, productie van een dagvaarding, uitwisseling van correspondentie, aanmaken rechtsplegingsdossier, betekening van de dagvaarding door een gerechtsdeurwaarder. De partijen zullen minder erelonen betalen, geen rolrechten, enz... De heer Allemeersch wijst er terzijde op dat de wet van 26 april 2007 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de bestrijding van de gerechtelijke achterstand de rechter verplicht om onmiddellijk een pleitdatum vast te stellen, zelfs indien het dossier niet "pleitwaardig" is. Deze wet heeft een negatieve invloed gehad op de behandeling van dossiers die dat wel zijn.

De spreker stelt evenwel vast dat het wetsvoorstel niet voorziet in een stuitende of schorsende werking voor de advocatenakte. Hij denkt dat de doelstelling om procedures te vermijden aldus niet zal worden gehaald.

De tweede doelstelling is de handhaving van verbintenissen gemakkelijker en goedkoper maken.

De voorliggende tekst zal volgens de heer Allemeersch weinig bijdragen tot de verwezenlijking van deze doelstelling.

Hij legt uit dat er wordt beoogd om de handhaving van verbintenissen — onbetwiste en betwiste schuldvorderingen — door de akte uitvoerbaar te maken na rechterlijke homologatie. Die homologatie, aan te vragen bij eenzijdig verzoekschrift, vereist een onderzoek van de vorm en de inhoud van de akte, zij het slechts een marginaal onderzoek gezien de toetsingsbevoegdheid van de rechter beperkt is tot de verenigbaarheid met de openbare orde (en eventueel de belangen van het kind).

Aan die homologatie zijn een aantal nadelen verbonden. Zo heeft professor Boularbah (ULB) opgemerkt dat de homologatieprocedure te zwaar is om van een vereenvoudiging te spreken. De heer Allemeersch denkt dat er vooral in het geval van onbetwiste schuldvorderingen weinig gebruik van zal worden gemaakt — in deze gevallen kan men namelijk meestal vrij snel een zittingsdatum en een vonnis krijgen (meestal zal de schuldenaar, ofwel, afwezig zijn, ofwel verschijnen om een afbetalingstermijn te verkrijgen).

De procedure zelf is ook niet van aard om erg kostenbesparend te werken. Bovenop de vergoeding voor de bijstand van de (doorgaans twee) advocaten bij de totstandkoming van de akte en de vergoeding voor hun bijstand bij het opstellen en indienen van het verzoekschrift (ervan uitgaande dat de partijen het verzoekschrift niet zelf zullen opstellen) komt dan nog het rolrecht en de rechten voor het afleveren van de minuut van het vonnis. Vergeleken daarbij is het verlijden van

la passation de l'acte chez un notaire est une manière beaucoup plus simple d'obtenir un titre exécutoire.

M. Allemeersch est dès lors en désaccord complet avec la thèse selon laquelle l'acte d'avocat est une bonne manière d'assurer de façon abordable le respect d'obligations financières d'un montant réduit. C'est d'autant plus vrai que l'acte d'avocat s'accompagnera désormais d'une obligation explicite d'information dans le chef de l'avocat, dont la responsabilité risque dès lors d'être engagée, risque dont il tiendra compte dans la fixation de ses honoraires.

M. Allemeersch se dit préoccupé en ce qui concerne le devoir d'information, surtout dans le cas de créances contestées relatives à des contrats mettant en présence des parties qui ne sont pas sur un pied d'égalité. L'orateur songe par exemple au contrat d'entreprise de construction d'immeubles clé sur porte. Il n'est pas impensable que certaines entreprises de construction aient recours au système proposé de l'acte d'avocat pour conférer au contrat la forme d'un acte d'avocat qu'elle utilisera ensuite comme moyen de pression en cas de contestation. L'orateur ne se fait pas d'illusions quant au respect effectif du devoir d'information et de l'indépendance de l'avocat. Il établit un parallèle avec la déontologie de l'architecte. Si celui-ci est censé être indépendant à l'égard de l'entrepreneur, force est de constater qu'en pratique les entreprises de construction qui donnent au client la possibilité de choisir son architecte sont rares, car beaucoup de firmes de construction n'acceptent de collaborer qu'avec un architecte en qui elles ont confiance et qui s'inscrit dans le concept qu'elles promeuvent. M. Allemeersch souligne par ailleurs que si une simple clause de non-responsabilité est insérée dans le contrat, le client risque d'avoir beaucoup de mal à prouver qu'il n'a pas été correctement informé.

M. Allemeersch estime ensuite qu'accorder la force exécutoire à un titre qui n'a pas la qualité de jugement ne simplifiera pas nécessairement les choses en pratique. En effet, force est de constater que les huissiers de justice ont souvent des réticences à exécuter de tels actes — nous songeons notamment en l'espèce aux actes notariés qui sont déjà à l'heure actuelle pourvus de la force exécutoire. Les huissiers de justice craignent d'exécuter un acte qui n'a pas été établi par un juge et dont la formulation est généralement différente de celle d'un jugement. Pour ne pas engager leur responsabilité, ils préfèrent exécuter des ordonnances claires rédigées par des juges. Car les actes notariés manquent quelquefois de clarté: les obligations visées ne sont pas toujours formulées en termes explicites; parfois, le doute est permis; et le notaire n'a souvent pas la possibilité d'être tout à fait clair, par exemple parce que les élé-

de akte bij een notaris een veel eenvoudiger manier om een uitvoerbare titel te bekomen.

De heer Allemeersch is het dan ook helemaal oneens met de stelling dat de advocatenakte een goede manier is om geldelijke verbintenissen van een beperkte omvang op een betaalbare manier te doen handhaven. Dit geldt des te meer nu de advocatenakte samengaat met een expliciete plicht tot voorlichting in hoofde van de advocaat, die derhalve een risico op aansprakelijkheid loopt en daarmee bij zijn vergoeding ook rekening zal houden.

Wat de voorlichtingsplicht betreft, toont de heer Allemeersch zich bezorgd, zeker wanneer het gaat om betwiste schuldvorderingen met betrekking tot overeenkomsten waarbij de verhouding tussen de partijen onevenwichtig is. De spreker denkt bv. aan het geval van aanneming voor de bouw van sleutel-op-de-deurwoningen. Het is niet ondenkbaar dat bepaalde bouw-firma's een beroep zouden doen op het systeem van de voorgestelde advocatenakte om de overeenkomst onder de vorm van een advocatenakte tot stand te brengen en als pressiemiddel te gebruiken in het geval dat er betwistingen zijn. De spreker zegt zich geen illusies te maken omtrent de daadwerkelijke naleving van de voorlichtingsplicht en de onafhankelijkheid van de advocaat. Hij trekt daarbij een parallel met de deontologie van de architect die verondersteld wordt van onafhankelijk te zijn van de aannemer. In de praktijk heeft de cliënt bij veel bouw-firma's weinig of geen keuzevrijheid en zullen die bouw-firma's alleen in zee gaan met een architect die ze vertrouwen en die zich inschrijft in het concept van de firma. Bovendien wijst de heer Allemeersch erop dat met een eenvoudige "disclaimer"-clausule in de overeenkomst het voor de cliënt wel heel erg moeilijk zou kunnen worden om te bewijzen dat hij niet correct werd voorgelicht.

De heer Allemeersch denkt voorts dat het verlenen van een uitvoerbaar karakter aan een titel die geen vonnis is, de situatie in de praktijk niet altijd noodzakelijkerwijze vergemakkelijkt. Het blijkt immers dat gerechtsdeurwaarders vaak zeer weigerachtig staan tegenover het ten uitvoer leggen van dergelijke akten, zoals notariële akten die nu reeds uitvoerbare kracht hebben. De gerechtsdeurwaarders schrikken terug voor het laten uitvoeren van een akte die niet van een rechter afkomstig is en doorgaans ook niet geformuleerd is als een vonnis. Teneinde hun aansprakelijkheid niet in het geding te brengen kiezen gerechtsdeurwaarders glasheldere beschikkingen van rechters om ten uitvoer te leggen. Dat is niet altijd het geval bij notariële akten: de beoogde verbintenissen zijn niet altijd even ondubbelzinnig verwoord of zorgen soms voor twijfel en vaak is het ook niet mogelijk om even duidelijk te zijn, bv.

ments nécessaires de l'obligation n'avaient pas encore été concrétisés au moment de la rédaction de l'acte.

Le troisième objectif est d'éviter les problèmes de preuve. La proposition de loi prévoit à cet égard que l'acte d'avocat fait pleine foi, entre les parties, leurs héritiers et ayants cause, quant aux signatures, à la date et au contenu des obligations.

L'orateur souligne que cet objectif pourrait tout aussi facilement être atteint par un acte notarié. Le notaire est au moins aussi accessible que l'avocat et il n'est pas prouvé qu'il soit plus cher.

D'aucuns ont soutenu à l'appui de l'acte d'avocat qu'il est nécessaire d'octroyer une valeur probante contraignante à cet acte pour éviter que les parties qui signent un contrat en présence d'avocats puissent par la suite nier sans vergogne qu'elles ont signé ou soutenir que le date de l'acte ne correspond pas à la date réelle de la signature. Il s'agit en l'espèce surtout d'un problème déontologique et non légal. En effet, c'est sa déontologie qui interdit à l'avocat de témoigner en pareil cas et donc de contredire des déclarations mensongères. De plus, le recours limité à la procédure en reconnaissance de la vérité (vérification d'écritures) montre qu'il n'est pas fréquent, en pratique, qu'une date ou une signature soit contestée.

M. Allemeersch en conclut qu'il n'est pas suffisamment établi qu'une intervention législative soit nécessaire pour atteindre cet objectif.

L'orateur souligne par ailleurs les risques liés à la possibilité de faire établir un acte d'avocat par un seul avocat agissant pour les deux parties. La proposition de loi n'exclut pas expressément cette possibilité. Si les termes "les avocats de chacune des parties" figurent à l'article 2, rien n'empêche les avocats d'une partie d'être en même temps ceux de l'autre partie... L'amendement n° 1 confirme même expressément cette possibilité. Or, les professeurs Boularbah et De Leval ont tous deux écrit qu'il est absolument indispensable d'exiger la désignation d'un avocat distinct pour chaque partie ayant un intérêt distinct.

Enfin, M. Allemeersch formule encore deux observations concrètes sur la réglementation proposée. Premièrement, il estime qu'un délai de six mois est trop court pour demander l'homologation; il doit également être possible de le faire lorsqu'il s'avère, après un certain

omdat de noodzakelijke elementen van de verbintenis nog niet geconcretiseerd zijn op het moment dat de akte wordt opgesteld.

De derde doelstelling is het vermijden van bewijsproblemen. Dat wordt nagestreefd door te bepalen dat de advocatenakte tussen de partijen en hun rechtsopvolgers of -verkrijgers volledig bewijs oplevert van de handtekeningen, de datum en de inhoud van de verbintenissen.

De spreker wijst erop dat dit doel evenwel net zo gemakkelijk kan worden nagestreefd door een notariële akte. De notaris is minstens even laagdrempelig als de advocaat en het staat niet vast dat de notaris duurder is.

Ten voordele van de advocatenakte heeft men al beweerd dat het verlenen van een bindende bewijswaarde aan de advocatenakte noodzakelijk is om te vermijden dat partijen die een contract tekenen in aanwezigheid van advocaten, daarna nog schaamteloos kunnen ontkennen dat zij getekend hebben of dat de datum van de akte de werkelijke datum was waarop zij hun handtekening geplaatst hebben. Dit probleem is evenwel vooral een deontologisch probleem en geen wettelijk probleem. Het is immers de deontologie van de advocaat die hem niet toestaat om in dergelijke omstandigheden getuigenis af te leggen en aldus de leugenachtige verklaring tegen te spreken. Bovendien wijst het beperkte gebruik van de echtheidsprocedure (schriftonderzoek) uit dat in de praktijk het ontkennen van een datum of handtekening niet zo vaak voorkomt.

Er is voor de heer Allemeersch derhalve onvoldoende grond om aan te nemen dat deze doelstelling een wetgevend ingrijpen vereist.

Vervolgens wordt gewezen op de risico's die verbonden zijn aan de mogelijkheid om een advocatenakte te laten opstellen door slechts één advocaat, die voor beide partijen optreedt. Deze mogelijkheid wordt niet uitdrukkelijk uitgesloten in het wetsvoorstel. Weliswaar vermeldt artikel 2 "de advocaten van elke partij" maar niets belet dat de advocaten van de ene partij dezelfde zijn als de advocaten van de andere... Amendement nr. 1 bevestigt deze mogelijkheid zelfs uitdrukkelijk. Zowel prof. Boularbah als prof. De Leval hebben geschreven dat het absoluut noodzakelijk is om voor elke partij met een onderscheiden belang een afzonderlijke advocaat te vereisen.

Tot slot geeft de heer Allemeersch nog twee concrete opmerkingen over de voorgestelde regeling. Ten eerste denkt hij dat een termijn van zes maanden te kort is om de homologatie te vragen; dit moet ook mogelijk zijn wanneer na geruime tijd blijkt dat er geen vrijwillige

temps, qu'il n'y aura pas d'exécution volontaire. Un délai de dix ans, tel que proposé par l'amendement n° 1, semble plus indiqué. Deuxièmement, il estime que la sanction de la nullité lorsque le texte exigé par la loi n'est pas reproduit va trop loin. Un refus d'homologation est une sanction plus appropriée.

1.2. Exposé de M. Alain Verbeke, professeur à la Katholieke Universiteit Leuven (KUL)

M. Alain Verbeke, professeur à la KUL, indique tout d'abord qu'il formulera moins de réserves à l'égard de la proposition que l'orateur précédent. Il souligne néanmoins que la réglementation proposée est muette à propos d'une question fondamentale: l'acte d'avocat n'aura pas d'effet interruptif de la prescription. Deuxièmement, il estime également que les auteurs ont aussi perdu de vue un aspect secondaire important: contrairement à la loi française du 28 mars 2011¹, dont ils se sont inspirés, la proposition de loi consacre peu d'attention aux informations que l'avocat (ou les avocats) doit(vent) fournir aux parties. Dans l'exposé des motifs du projet déposé à l'Assemblée nationale, l'accent a également été mis sur la responsabilité du conseil en la matière.²

M. Verbeke s'étonne que la proposition de loi n'octroie pas d'effet interruptif de la prescription à l'acte d'avocat. Pourtant, l'*Orde van de Vlaamse Balies* (OVb) a clairement indiqué que le barreau y attache beaucoup d'importance. Un tel effet pourrait également contribuer à la maîtrise et à la réduction de l'arriéré judiciaire. L'orateur explique que les avocats, lorsqu'ils négocient à propos d'un dossier, doivent toujours tenir compte du délai de prescription. Lorsque celui-ci risque d'expirer, l'avocat dépose une citation à titre purement conservatoire. Cela constitue une charge pour l'appareil judiciaire que l'on pourrait éviter en octroyant à l'acte proposé un effet interruptif de la prescription. Le problème de la date à laquelle ce dernier devrait alors prendre cours est en outre facile à résoudre. L'acte pourrait être signifié par un huissier de justice. M. Verbeke souligne que l'OVb a proposé, à cet égard, d'instaurer le système allemand de la signification "interne" (une signification entre les avocats des parties concernées).

L'orateur aborde ensuite la valeur probante qui sera conférée à l'acte. M. Verbeke estime qu'un accroisse-

ment de la valeur probante de l'acte d'avocat est une mesure qui ne peut être mise en œuvre sans une réforme globale de la procédure civile. Une telle réforme est en cours de discussion. Une telle réforme est nécessaire car la procédure civile est en crise. Une telle réforme est nécessaire car la procédure civile est en crise. Une telle réforme est nécessaire car la procédure civile est en crise.

1.2. Uiteenzetting van de heer Alain Verbeke, professor aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL)

De heer Alain Verbeke, professor aan de KUL, stelt vooreerst dat hij minder bedenkingen heeft bij het voorstel dan de vorige spreker. Wel benadrukt hij dat de voorgestelde regeling een fundamentele kwestie ongemoeid laat: de advocatenakte zal geen verjaringsstuitende werking hebben. Ten tweede is hij ook van oordeel dat ook een belangrijk nevenaspect uit het oog wordt verloren: in tegenstelling tot de Franse wet van 28 maart 2011¹ die hen tot voorbeeld heeft gestrekt, hebben de indieners weinig aandacht geschonken aan de informatie die door de advocaat (of advocaten) aan de partijen moet (moeten) verstrekken. Ook in de verantwoording bij het in de Assemblée nationale ingediende ontwerp werd op de verantwoordelijkheid van de raadsman terzake de nadruk gelegd.²

De heer Verbeke is erover verbaasd dat het wetsvoorstel geen verjaringsstuitende werking toekent aan de advocatenakte. Nochtans heeft de Orde van de Vlaamse Balies (OVb) duidelijk gemaakt dat de advocatuur hier erg veel belang aan hecht. Ook zou een dergelijke werking kunnen bijdragen tot het beheersen en terugdringen van de gerechtelijke achterstand. De spreker legt uit dat advocaten, wanneer zij over een dossier onderhandelingen voeren, steeds rekening moeten houden met de verjaringstermijn. Wanneer die dreigt te verlopen, wordt er, louter ten bewarende titel, gedagvaard. Dit vormt een belasting voor het gerechtelijk apparaat die zou kunnen worden weggenomen door aan de voorgestelde akte verjaringsstuitende werking toe te kennen. Het probleem van de datum waarop deze dan zou moeten intreden, lijkt bovendien gemakkelijk oplosbaar. De akte zou kunnen worden betekend door een gerechtsdeurwaarder. De heer Verbeke wijst erop dat de OVb in dat verband voorgesteld heeft om het Duitse systeem van "interne" betekening (een betekening tussen de advocaten van de betrokken partijen) in te voeren.

Vervolgens wordt stilgestaan bij de bewijswaarde die de akte zal toekomen. De heer Verbeke meent dat een

¹ Voir l'article 3 de la loi (loi n° 2011-331 du 28 mars 2011 de modernisation des professions judiciaires ou juridiques et certaines professions réglementées, JORF n° 0074, 29 mars 2011).

² <http://www.assemblee-nationale.fr/13/pdf/projets/pl2383.pdf>, p. 3

¹ Zie artikel 3, van de wet (loi n° 2011-331 du 28 mars 2011 de modernisation des professions judiciaires ou juridiques et certaines professions réglementées, JORF n° 0074, 29 mars 2011).

² <http://www.assemblee-nationale.fr/13/pdf/projets/pl2383.pdf>, p. 3

ment de la valeur probante peut en effet être positif, mais, selon lui, cela peut uniquement aller de pair avec l'obligation légale que chaque partie concernée ait son propre avocat. Cela n'est en tout cas prévu, ni par la proposition de loi, ni par l'amendement n° 2 (dans cet amendement, on renvoie même explicitement à la situation où un seul avocat représente toutes les parties). C'est pourtant essentiel. M. Verbeke explique que cette nécessité est liée à la mission même de l'avocat, qui est de veiller aux intérêts de son client et de les défendre. Il découle de la nature de cette mission que le conseil ne peut intervenir seul dans l'acte prévu par la proposition de loi, étant donné l'intérêt qu'il représente et qui ne correspond pas nécessairement à l'intérêt de l'autre ou des autres parties. La mission du notaire est par contre fondamentalement différente et lui permet de passer seul un acte (plus encore, l'orateur est opposé à l'usage selon lequel deux notaires interviennent, dans certains cas — par exemple la vente de biens immobiliers). Si le législateur permettait tout de même l'intervention d'un seul avocat, le risque d'abus augmenterait. M. Verbeke déplore que le législateur français n'ait pas non plus prévu une telle obligation.

Il souligne également que l'acte peut être confié en dépôt chez un notaire.

En ce qui concerne la force exécutoire de l'acte d'avocat, l'orateur fait enfin remarquer qu'eu égard à son expérience en matière de conclusion de transactions et de contrats de constatation, il estime que l'homologation et la force exécutoire qui en découle peuvent permettre de gagner du temps et de l'argent. Dans les autres cas, il doute que la proposition puisse avoir une valeur ajoutée.

1.3. Exposé de M. Benoît Samyn, avocat

M. Benoît Samyn, avocat, se rallie en grande partie aux exposés des orateurs précédents. Il se pose également des questions concernant la valeur ajoutée que peut apporter l'acte d'avocat, tel qu'il est prévu par la proposition de loi. Il souligne que, dans les Dialogues Justice, il était initialement prévu que l'acte d'avocat interromprait la prescription. Il n'est pas convaincu que l'acte sous sa forme actuelle pourra contribuer à résorber l'arriéré, à moderniser l'appareil judiciaire et à réduire les frais pour les parties.

Il se demande enfin dans quelle mesure il est nécessaire de prévoir un accès facile à la force exécutoire

verhoogde bewijswaarde inderdaad positief kan zijn, maar zijns inziens kan dit alleen gepaard gaan met de wettelijke verplichting dat elke betrokken partij haar eigen advocaat heeft. Dat wordt in elk geval niet voorzien in het wetsvoorstel en evenmin in amendement nr. 2 (in dat amendement refereert men zelfs uitdrukkelijk aan de situatie waarin er één advocaat voor alle partijen is). Nochtans is dit essentieel. De heer Verbeke legt uit dat dit te maken heeft met de aard van de opdracht zelf die de advocaat heeft en die erop gericht is om de belangen van zijn cliënt te behartigen en te verdedigen. De aard van die opdracht komt erop neer dat de raadsman in de door het wetsvoorstel voorziene akte niet alleen kan optreden, gelet op het belang dat hij vertegenwoordigt en dat niet noodzakelijk overeenstemt met het belang van de andere partij(en). De opdracht van de notaris is daarentegen fundamenteel verschillend en laat wel toe dat hij een akte alleen kan verlijden (meer nog, de spreker is gekant tegen het gebruik dat in sommige gevallen — bv. de verkoop van onroerende goederen — twee notarissen optreden). Indien de wetgever toch zou toelaten dat er slechts één advocaat optreedt, dan zal het risico op misbruik toenemen. De heer Verbeke betreurt dat ook de Franse wetgever niet in een dergelijke verplichting heeft voorzien.

Hij wijst er ook op dat de akte in depot bij een notaris kan worden gegeven.

Wat de uitvoerbare kracht van de advocatenakte betreft, merkt de spreker ten slotte op dat hij, gelet op zijn ervaring in het sluiten van dadingen en vaststellings-overeenkomsten, van oordeel is dat er met de homologatie en de daaruit voortvloeiende uitvoerbare kracht, tijd- en geldwinst kan worden geboekt. In de overige gevallen twijfelt hij of het voorstel een meerwaarde zou kunnen hebben.

1.3. Uiteenzetting van de heer Benoît Samyn, advocaat

De heer Benoît Samyn, advocaat, sluit zich grotendeels aan bij de betogen van de voorgaande sprekers. Ook hij stelt zich vragen aangaande de meerwaarde die de advocatenakte, zoals voorzien door het wetsvoorstel, kan bieden. Hij wijst erop dat in de Justitiedialogen de advocatenakte oorspronkelijk als een verjaringsstuitende akte was bedoeld. Hij is er niet van overtuigd dat de akte in haar huidige vorm zal kunnen bijdragen tot het wegwerken van de achterstand en de modernisering van het gerechtelijk apparaat en een kostenbesparing voor de partijen.

Ten slotte vraagt hij zich af in welke mate er nood is aan een eenvoudige uitvoerbaarheid met betrekking

pour les créances certaines non contestées. M. Samyn estime en effet que l'intervention d'un notaire répond déjà suffisamment aux nécessités en la matière.

Tout d'abord, M. Samyn s'attache à la valeur probante — il suppose que, dans le commentaire de l'article 2, les auteurs de la proposition parlent erronément de "force probante" — qui sera conférée à l'acte d'avocat. Il fonde ses observations sur la modification de l'article 2 proposée par l'amendement n° 2, qui vise à remplacer le dernier alinéa de l'article 2 par ce qui suit: "*Sans préjudice de l'application du faux civil, l'acte d'avocat fait pleine foi entre les parties contractantes et leurs héritiers ou ayants cause de l'écriture et de la signature des parties qui s'engagent.*".

Sur le plan de la valeur probante, l'acte d'avocat semble se situer à mi-chemin entre l'acte authentique et l'acte sous seing privé. M. Samyn estime qu'il s'agit de la partie la plus problématique de la proposition, et que celle-ci doit être profondément remaniée sur ce point. C'est dans cette perspective qu'il explique ensuite la différence de valeur probante entre l'acte authentique et l'acte sous seing privé.

L'article 1319 du Code civil dispose que l'acte authentique fait pleine foi de la convention qu'il renferme entre les parties contractantes et leurs héritiers ou ayants cause. La signification concrète de la notion de "pleine foi" ne peut se comprendre qu'en faisant une distinction entre, d'une part, la valeur probante relative à l'origine de la signature et à l'existence de l'acte, et, d'autre part, la valeur probante relative au contenu de l'acte. L'acte authentique a valeur probante de plein droit en ce qui concerne son existence et les parties intervenantes (par les signatures qui y figurent) et ne doit pas, comme un acte sous seing privé, être reconnu. Il découle de l'acte même que celui-ci a été conclu entre les parties y mentionnées et en présence de l'officier public instrumentant. En ce qui concerne le contenu, il faut faire une distinction selon que la disposition est couverte ou non par l'authenticité. Les mentions authentiques sont des faits ou des données que l'officier public peut ou doit vérifier par perception sensorielle, ou qui proviennent de lui, dans la mesure où ces constatations relèvent de sa compétence et en fonction de la mission dont il a été saisi. Les actes couverts par l'authenticité ne peuvent être invalidés que par une procédure en inscription de faux. Les autres mentions peuvent être réfutées à l'aide de tous les moyens de preuve autorisés.

La protection accordée par l'acte sous seing privé est d'une autre nature. C'est logique dès lors qu'aucun offi-

tot de zekere, onbetwiste schuldvorderingen. De heer Samyn denkt dat de tussenkomst van een notaris al voldoende aan de noden tegemoetkomt.

Ten eerste staat de heer Samyn stil bij de bewijswaarde — hij vermoedt dat de indieners in de toelichting bij artikel 2 verkeerdelijk over "bewijskracht" spreken — die aan de advocatenakte zal worden toegekend. Hij baseert zich voor zijn opmerkingen op de door amendement nr. 2 voorgestelde aanpassing van artikel 2. Er wordt voorgesteld om artikel 2, laatste lid, te vervangen door wat volgt: "*Onverminderd de toepassing van de valsheidsprocedure levert de advocatenakte tussen de contracterende partijen en hun erfgenamen of rechtverkrijgenden een volledig bewijs op van de schriftelijke vermeldingen en van de handtekening van de partijen die zich aldus verbinden.*".

De advocatenakte lijkt zich op het gebied van bewijswaarde te situeren tussen de authentieke en onderhandse akte. De heer Samyn vindt dit het meest problematische onderdeel van het voorstel en is van oordeel dat het voorstel op dit punt grondig moet worden aangepast. Met het oog daarop situeert hij het verschil in bewijswaarde tussen de authentieke en onderhandse akte.

Artikel 1319 BW bepaalt dat de authentieke akte tussen de contracterende partijen en hun erfgenamen of rechtverkrijgenden, een volledig bewijs oplevert van de overeenkomst die erin is vervat. De concrete betekenis van de notie "volledig bewijs" kan alleen begrepen door een onderscheid te maken tussen de bewijswaarde, enerzijds, omtrent de oorsprong van de handtekening en het bestaan van de akte en, anderzijds, omtrent de inhoud van de akte. De authentieke akte heeft van rechtswege bewijswaarde wat betreft haar bestaan en wat betreft de tussengekomen partijen (door de erin vermelde handtekeningen) en dient niet, zoals een onderhandse akte, te worden erkend. Uit de akte zelf volgt dat zij werd afgesloten tussen de erin vermelde partijen en in aanwezigheid van de optredende openbare ambtenaar. Voor wat betreft de inhoud, dient een onderscheid te worden gemaakt naargelang de bepaling al dan niet door authenticiteit is gedekt. Authentieke vermeldingen zijn feiten of gegevens die de openbare ambtenaar zelf zintuiglijk kan of dient na te kijken of die van hem afkomstig zijn, in de mate dat deze vaststellingen vallen binnen zijn bevoegdheid en naargelang de opdracht waarvoor hij werd gevat. Door authenticiteit gedekte handelingen kunnen enkel door een valsheidsprocedure worden weerlegd. De andere vermeldingen kunnen met alle toegelaten bewijsmiddelen weerlegd worden.

De bescherming die door de onderhandse akte wordt geboden, is van een andere aard. Dat is logisch, gezien

cier public n'est intervenu et que les parties supportent une part de responsabilité.

Concernant la force probante entre les parties, il convient également de faire une distinction entre, d'une part, l'origine de la signature et de l'acte et, d'autre part, la teneur de ce dernier. L'article 1322 du Code civil dispose que l'acte sous seing privé, reconnu par celui auquel on l'oppose, ou légalement tenu pour reconnu, a, entre ceux qui l'ont souscrit et entre leurs héritiers et ayants cause, la même foi que l'acte authentique.

Dans le prolongement de l'article 1322, l'article 1323 du Code civil dispose que celui auquel on oppose un acte sous seing privé est obligé d'avouer ou de désavouer formellement son écriture ou sa signature. Il peut le faire de façon explicite ou implicite.

M. Samyn ne retrouve pas, dans l'acte d'avocat proposé, l'équilibre réalisé par ces deux dispositions entre l'intervention de l'avocat en ce qui concerne l'acte authentique et la reconnaissance par les parties en ce qui concerne l'acte sous seing privé. Il est en effet proposé de conférer une valeur probante complète à la signature et à l'écriture à l'égard des parties contractantes, ainsi que de leurs héritiers ou ayants cause (celle-ci ne pouvant être infirmée que par une instance en faux).

On ne comprend d'ailleurs pas bien ce qu'il y a lieu d'entendre par "l'écriture". Cette notion devrait en tout cas être précisée. M. Samyn renvoie, à ce propos, à ses observations concernant l'acte authentique. Quant à la teneur de ces actes, les données ne revêtent un caractère authentique que pour autant qu'elles concernent des faits ou des données que l'officier public peut ou doit vérifier lui-même par perception sensorielle ou qui proviennent de lui. Cela s'appliquera-t-il également à l'acte d'avocat? Et s'agira-t-il dès lors d'éléments que l'avocat a pu constater (concernant les parties comparantes, les dates, etc.)?

L'orateur souligne également que la valeur probante prévue par la proposition vaudra également à l'égard des héritiers et des ayants cause des parties à la convention. Ainsi qu'il a été indiqué, les héritiers peuvent, dans le cas d'un acte sous seing privé, dénier la signature (il appartient alors à la partie adverse d'apporter la preuve de la véracité de la signature); cette protection disparaît en tout état de cause dans l'acte d'avocat. L'orateur estime que, dans ce cas, il faudrait peut-être confier à l'avocat une mission supplémentaire concernant l'identité des parties. L'orateur fait observer

er geen openbare ambtenaar is tussengekomen en een deel van de verantwoordelijkheid bij de partijen zelf ligt.

Met betrekking tot de wettelijke bewijswaarde tussen partijen dient eveneens een onderscheid te worden gemaakt tussen enerzijds de oorsprong van de handtekening en van de akte, en anderzijds de inhoud van de akte. Artikel 1322 BW bepaalt dat een onderhandse akte die erkend is door degene tegen wie men zich op de akte beroept of die wettelijk voor erkend wordt gehouden, dezelfde bewijswaarde heeft als een authentieke akte.

In aansluiting op artikel 1322 BW, bepaalt artikel 1323 BW dat een partij tegen wie men zich op een onderhandse akte beroept, verplicht is haar schrift of haar handtekening op stellige wijze te erkennen of te ontkennen. Dat kan op uitdrukkelijke of impliciete wijze gebeuren.

Het evenwicht dat in beide bepalingen kan worden gevonden in, voor wat betreft de authentieke akte, de tussenkomst van de advocaat en, voor wat betreft de onderhandse akte, in de erkenning door de partijen, vindt de heer Samyn niet terug bij de advocatenakte zoals ze wordt voorgesteld. Er wordt immers voorgesteld de handtekening van de partijen en de schriftelijke vermeldingen volledige bewijswaarde toe te kennen ten aanzien van de partijen bij de overeenkomst en hun erfgenamen en rechtverkrijgenden (deze kan alleen worden ontkracht door een valsheidspprocedure).

Wat onder "schriftelijke vermeldingen" moet worden verstaan is trouwens niet duidelijk. Dat zou in elk geval moeten worden verduidelijkt. De heer Samyn verwijst in dit verband naar wat hij vermeld heeft met betrekking tot de authentieke akte. Wat de inhoud van dergelijke akten betreft, verkrijgen de gegevens uitsluitend een authentiek karakter voor zover het gaat om feiten of gegevens die de openbare ambtenaar zelf zintuiglijk kan of dient na te kijken of die van hem afkomstig zijn. Zal dit ook gelden voor de advocatenakte en zal het dan gaan om elementen die de advocaat heeft kunnen vaststellen (inzake verschijnende partijen, datum enz.)?

De spreker wijst er eveneens op dat de door het voorstel toegekende bewijswaarde ook zal gelden ten aanzien van de erfgenamen en rechtverkrijgenden van de partijen bij de overeenkomst. Zoals gezegd, kunnen, bij een onderhandse akte, de erfgenamen de handtekening ontkennen (het staat dan aan de tegenpartij om het bewijs te leveren van de echtheid van de handtekening); die bescherming valt alleszins weg bij de advocatenakte. De spreker denkt dat de advocaat in dat geval dan ook misschien een bijkomende taak met betrekking tot de identiteit van de partijen zou moeten krijgen. Hij merkt

que ce n'est pas toujours évident, *a fortiori* lorsqu'il s'agit de personnes morales.

Enfin, M. Samyn considère qu'il se recommande de prévoir des garanties quant à la signature de l'avocat qui cosignera l'acte. En cas de falsification de signature, il y a lieu d'engager une procédure d'inscription en faux. À cet égard, l'orateur s'interroge sur la qualité de l'avocat. Peut-on le considérer comme une partie — sans doute pas — ou plutôt comme une sorte de témoin? Ce point devrait également être concrétisé. En ce qui concerne la signature de l'avocat, M. Samyn suggère d'instaurer un régime similaire à celui qui s'applique au notaire (voir l'article 49 de la loi du 16 mars 1803 contenant organisation du notariat (*"Avant d'entrer en fonctions, les notaires devront déposer au greffe du tribunal de première instance et au secrétariat communal de leur résidence, leurs signature et paraphe."*))).

1.4. *Exposé de M. Jean-François van Drooghenbroeck, professeur à l'Université catholique de Louvain (UCL) et aux Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL)*

M. Jean-François van Drooghenbroeck, professeur à l'Université catholique de Louvain (UCL) et aux Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL) annonce tout d'abord qu'au nom du professeur Georges de Leval, il souhaite transmettre aux membres de la commission les éléments suivants pour compléter la note de ce dernier.

Premièrement, le professeur de Leval estime que l'instauration d'un acte d'avocat est secondaire dans sa présentation actuelle, par rapport aux deux autres objectifs primordiaux: interrompre la prescription et entraîner une inversion du contentieux.

Deuxièmement, le professeur de Leval estime que, si la proposition de loi était approuvée, il serait préférable de limiter son champ d'application 1) aux obligations de payer une somme d'argent et 2) aux obligations de payer une somme d'argent résultant d'une transaction mettant fin à un litige.

M. van Drooghenbroeck renvoie en premier lieu à son avis écrit qui a été mis à la disposition des membres. Pour le reste, il souscrit en grande partie à l'exposé du professeur Allemeersch.

op dat dit, zeker wanneer het rechtspersonen betreft, niet steeds evident is.

Ten laatste vindt de heer Samyn het aangewezen dat er in garanties wordt voorzien met betrekking tot de handtekening van de advocaat die de akte zal medeondertekenen. Als deze handtekening zou worden vervalst, dan moet men een valsheidsprocedure instellen. De spreker heeft in dat verband vragen met betrekking tot de hoedanigheid van de advocaat. Kan hij worden beschouwd als een partij — waarschijnlijk niet — of eerder als een soort van getuige? Ook dat zou moeten worden geconcretiseerd. Wat betreft de handtekening van de advocaat suggereert de heer Samyn dat men een gelijkaardige regeling zou invoeren als deze die geldt voor de notaris (zie artikel 49 van de wet van 16 maart 1803 op het notarisambt (*"Alvorens zijn ambt te aanvaarden, moet de notaris zijn handtekening en paraaf neerleggen ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg en ter gemeentesecretarie van zijn standplaats."*))).

1.4. *Uiteenzetting van de heer Jean-François van Drooghenbroeck, professor aan de Université catholique de Louvain (UCL) en de Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL)*

De heer Jean-François van Drooghenbroeck, professor aan de Université catholique de Louvain (UCL) en de Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL), deelt vooreerst mee dat hij namens professor Georges de Leval de volgende aanvullingen op diens nota aan de commissieleden wil overmaken.

In de eerste plaats is professor de Leval van oordeel dat de invoering van een advocatenakte minstens de volgende karakteristieken moet vertonen: zij dient een verjaringsstuitende werking te hebben en te zorgen voor een "omkering van het geschil" (*inversion du contentieux*).

In de tweede plaats is professor de Leval de mening toegedaan dat, indien het wetsvoorstel zou worden goedgekeurd, het toepassingsgebied best wordt beperkt tot 1) verbintenissen tot betaling van een geldsom en 2) en tot verbintenissen tot betaling van een geldsom ten gevolge van een minnelijke schikking die een geschil beëindigt.

De heer van Drooghenbroeck verwijst in de eerste plaats naar zijn schriftelijk advies dat ter beschikking van de leden werd gesteld. Hij onderschrijft voor het overige grotendeels de uiteenzetting van professor Allemeersch.

Pour introduire son exposé, il cite Montesquieu, qui estimait que les lois inutiles affaiblissent les lois nécessaires.

L'orateur ne conteste pas la légitimité de la proposition de loi à l'examen au regard de la justification intrinsèque qu'elle s'assigne. Cette légitimité est incontestable. À l'appui de cette opinion, il mentionne que le barreau s'est, jusqu'à présent, acquitté de manière irréprochable des responsabilités concernant l'établissement des catégories d'actes qui lui ont déjà été confiées (comme la requête unilatérale). Mais cela ne constitue pas pour autant une base suffisante pour confier l'acte visé par la proposition de loi à l'avocat. Une réforme ne doit pas être évaluée en premier lieu au regard de sa légitimité intrinsèque, mais bien des avantages pour le justiciable et pour la justice (qui doit mettre le justiciable au centre des préoccupations). À cet égard, il cite à nouveau le professeur de Leval, qui a déclaré dans une publication en la matière: *"tous doivent être convaincus qu'il n'y aura pas de bonnes réformes de la justice fondées sur le seul point de vue des professionnels. Il faut résolument se placer du côté des citoyens"*³. Autrement dit, il faut également pouvoir donner une justification extrinsèque à l'acte d'avocat.

Cette justification extrinsèque pourrait indubitablement se trouver dans l'attribution d'un effet interruptif de la prescription à l'acte d'avocat. L'orateur n'est par contre pas convaincu que la valeur probante et la force exécutoire octroyées par la proposition constituent des justifications extrinsèques suffisantes.

M. van Drooghenbroeck s'attarde tout d'abord sur la plus-value que présente l'effet interruptif de la prescription. Il souscrit entièrement aux points de vue exprimés par les orateurs précédents. M. van Drooghenbroeck n'ignore pas qu'une proposition de loi visant à attribuer à la lettre de mise en demeure de l'avocat un effet interruptif de la prescription est actuellement examinée au Sénat. L'orateur se demande pourquoi ces deux initiatives ne sont pas intégrées. Il faudrait à tout le moins tenter de parvenir à une réglementation unique et cohérente. L'orateur tient à préciser que l'effet interruptif de la prescription constituerait précisément la caractéristique fondamentale et la plus-value essentielle de l'acte d'avocat, ce qui est une raison suffisante pour examiner cet aspect en priorité.

M. van Drooghenbroeck émet en revanche plus de réserves en ce qui concerne la plus-value de l'acte en termes de valeur probante et de force exécutoire.

³ G. de Leval, "L'acte d'avocat", *Rev. Fac. Dr. Liège*, 2011/1, p. 27 *in fine*.

Ter inleiding van zijn betoog citeert hij Montesquieu die van oordeel was dat wetten die geen nut hebben, afbreuk doen aan de wetten die wel nuttig zijn (*Les lois inutiles affaiblissent les lois nécessaires*).

De spreker betwist niet dat het voorliggende wetsvoorstel legitiem is vanuit de intrinsieke verantwoording die wordt ingeroepen. Dit staat buiten kijf. Ter ondersteuning van dit standpunt wordt vermeld dat de advocatuur zich tot nu toe op onberispelijke wijze gekwetend heeft van de verantwoordelijkheden in verband met het opstellen van de categorieën van akten die reeds aan hen werden toevertrouwd (zoals het eenzijdig verzoekschrift). Dat wil echter niet zeggen dat dit een voldoende grondslag is om de in het wetsvoorstel bedoelde akte aan de advocaat over te laten. Een hervorming moet niet in de eerste plaats vanuit het oogpunt van haar legitimiteit worden geëvalueerd, wel vanuit de voordelen voor de rechtsonderhorige en voor Justitie (die de rechtsonderhorige centraal moet stellen). Hij citeert in dat verband opnieuw professor de Leval, die in een publicatie daaromtrent stelde: *"tous doivent être convaincus qu'il n'y aura pas de bonnes réformes de la justice fondées sur le seul point de vue des professionnels. Il faut résolument se placer du côté des citoyens"*³. Er moet met andere woorden ook een extrinsieke verantwoording kunnen worden gegeven aan de advocatenakte.

Die extrinsieke verantwoording zou zonder twijfel kunnen worden gevonden in de toekenning verjaringsstuitende karakter aan de advocatenakte. Hij is er echter niet van overtuigd dat de door het voorstel toegekende bewijswaarde en uitvoerbaarheid een voldoende extrinsieke verantwoording uitmaken.

De heer van Drooghenbroeck staat vooreerst stil bij de meerwaarde van het verjaringsstuitend karakter. Hij sluit zich volledig aan bij de standpunten die de vorige sprekers hebben ingenomen. Hij is er zich weliswaar van bewust dat er in de Senaat een wetsvoorstel wordt behandeld dat er wel toe strekt om aan de ingebrekestellingsbrief van de advocaat een verjaringsstuitende werking toe te kennen. Tegelijk vraagt de spreker zich af waarom men beide initiatieven niet in mekaar schuift. Minstens zou men moeten trachten om tot één coherente regeling te komen. Daarbij wordt erop gewezen dat het verjaringsstuitende karakter precies de meest fundamentele eigenschap en de grootste meerwaarde van de advocatenakte zou zijn en dat men alleen al daarom er zich bij voorrang zou moeten over buigen.

Wat betreft de meerwaarde die de bewijswaarde en de uitvoerbaarheid van de akte, heeft de heer van Drooghenbroeck meer twijfels. Volgens amende-

³ G. de Leval, "L'acte d'avocat", *Rev. Fac. Dr. Liège*, 2011/1, p. 27 *in fine*.

L'amendement n° 1 prévoit que l'acte d'avocat fait pleine foi entre les parties et leurs héritiers ou ayants cause de l'écriture et de la signature des parties (sans préjudice de l'application du faux civil). *A contrario*, cette valeur probante n'est pas attachée à d'autres éléments tels que la date, ainsi que le prévoyait initialement la proposition de loi (voir DOC 53 1498/001) et elle ne s'étend pas non plus à l'égard des tiers. Il est permis de se demander quel sera l'intérêt, aux yeux d'un sujet de droit, de privilégier l'acte d'avocat au détriment de l'acte dressé par un notaire. Cet acte notarié, qui peut se prévaloir d'un passé pluriséculaire, offre une valeur probante plus complète et étendue que l'acte d'avocat. L'orateur doute par ailleurs que le coût d'un acte authentique soit beaucoup plus élevé.

L'orateur formule ensuite plusieurs observations en ce qui concerne la force exécutoire. Il s'étonne de la façon dont celle-ci a été inscrite dans la proposition de loi et souligne que le législateur français n'a finalement pas conféré de force exécutoire à l'acte d'avocat, alors qu'il s'agissait initialement de l'un des piliers du projet de loi. Il serait intéressant d'examiner quels sont les motifs juridiques et/ou politiques à la base de cette décision. M. van Drooghenbroeck ne pense pas, du reste, que les justiciables se détourneront sans bonnes raisons des mécanismes existants (dépôt au rang des minutes d'un notaire). Il souligne par ailleurs que l'homologation judiciaire prévue par la proposition de loi suppose que l'appareil judiciaire y consacre du temps et de l'énergie. La responsabilité de l'État risque en outre d'être engagée en cas d'homologation bâclée. Il ne faut donc pas se leurrer: la procédure d'homologation prend du temps, elle aussi, et elle ne se déroule pas toujours sans écueils.

M. van Drooghenbroek ne s'attardera pas sur le fait que la proposition de loi risque de porter atteinte aux intérêts de certaines catégories professionnelles; il n'examinera pas davantage la question de savoir quelle est la catégorie professionnelle la mieux placée pour passer un acte exécutoire. L'orateur tient par contre à faire observer que, dans la législation actuelle, le médiateur agréé (cf. art. 1726 du Code judiciaire) — qui, il faut le souligner, contribue à désengorger l'appareil judiciaire — oeuvre à l'obtention facile de l'homologation des accords conclus par son entremise (cf. art. 1733 et suivants du Code judiciaire). A-t-on l'intention de permettre à l'avocat non agréé en tant que médiateur de concurrencer les médiateurs agréés, qui ont dû suivre une formation coûteuse et exigeante, en lui offrant également un accès direct et aisé à l'homologation judiciaire?

ment nr.2 zou de advocatenakte tussen de partijen, hun erfgenamen en rechtverkrijgenden volledig bewijs opleveren van de schriftelijke vermelding en van de handtekening van de partijen (behoudens het tegendeel blijkt na toepassing van de valsheidsprocedure). Deze bewijswaarde komt, *a contrario*, niet toe aan andere elementen, zoals de datum, zoals oorspronkelijk werd voorzien (zie DOC 53 1498/001) en zij geldt ook niet ten aanzien van derden. Men kan zich afvragen welk voordeel de rechtsonderhorige zal zien in de advocatenakte om geen beroep te doen op een notaris en een notariële akte te laten opstellen. Die notariële akte kan bogen op een eeuwenoude voorgeschiedenis en biedt een vollediger uitgestrekte bewijswaarde dan de advocatenakte. Hij weet ook niet of de authentieke akte een zoveel duurdere oplossing zal zijn.

Aangaande de uitvoerbaarheid heeft de spreker de volgende bedenkingen. Hij is verbaasd over de manier waarop men dit in het wetsvoorstel heeft ingeschreven en wijst er tevens op dat de Franse wetgever — hoewel het oorspronkelijk een van de pijlers van het wetsontwerp betrof — de advocatenakte uiteindelijk geen uitvoerbaarheid heeft toegekend. Het zou interessant zijn om na te gaan wat daarvoor de juridische en/of politieke motieven waren. De heer van Drooghenbroeck denkt trouwens niet dat de rechtsonderhorigen zich zonder goede redenen zullen afwenden van de bestaande mechanismen (neerlegging onder de minuten van een notaris). Hij benadrukt ook dat de door het wetsvoorstel vooropgestelde rechterlijke homologatie eveneens de nodige tijd en energie van het gerechtelijk apparaat vergt en dat de aansprakelijkheid van de Staat in het geding kan komen indien homologatie knoeiwerk is. Dat men zich dus niet laat misleiden: ook de homologatieprocedure neemt tijd in beslag en verloopt niet altijd vlekkeloos.

De heer van Drooghenbroek zal niet stilstaan bij de belangen van sommige beroepsgroepen die door het voorstel zouden kunnen worden aangetast; hij zal ook geen aandacht besteden aan de vraag welke beroepsgroep het beste geplaatst is om een uitvoerbare akte te verlijden. Wel wenst hij de aandacht te vestigen op het feit dat de erkende bemiddelaar (cf. art. 1726 Ger. W.) — van wie de spreker de bijdrage tot de ontlasting van het gerechtelijk apparaat wenst te onderstrepen — onder de bestaande wetgeving de nodige inspanningen levert om gemakkelijk de homologatie van de door hem bemiddelde akkoorden te verkrijgen (zie art. 1733 e.v. Ger.W.). Zal men de erkende bemiddelaars, die trouwens een dure en zware opleiding hebben moeten volgen, nu laten beconcurreren door de niet als bemiddelaar erkende advocaat door hem eveneens een directe en gemakkelijke toegang tot de rechterlijke homologatie te bieden?

L'orateur conclut son exposé en constatant que la proposition de loi a en tout état de cause le mérite de progresser dans la recherche de solutions à l'encombrement des tribunaux et de s'efforcer d'extraire un certain nombre de litiges de la sphère judiciaire. Il est conscient de la nécessité de tenir compte notamment des réactions corporatistes, ainsi que des intérêts économiques et fiscaux. Il est encourageant de voir que l'on essaie d'obtenir des avancées en la matière.

1.5. Exposé des représentants du notariat: Fédération royale du Notariat belge (FRNB) et Chambre nationale des Notaires (CNN)

M. André Michielsens, président honoraire de la CNN, se réjouit que la plus-value de l'acte authentique, qui requiert l'intervention d'un officier public, ne soit nullement remise en cause. Il s'agit d'un élément capital pour le notariat. M. Michielsens souligne que l'intervention d'un juriste dans la confection de contrats et d'autres actes juridiques présente incontestablement une plus-value, qui se situe toutefois au niveau du *negotium* et non de l'*instrumentum*. Het voorstel verwacht de bekwaamheid om het *negotium* op te maken, zijnde de inhoud van de overeenkomst tussen partijen, waar de advocaat ongetwijfeld een grote meerwaarde heeft, en de bevoegdheid om het *instrumentum* op te maken, zijnde de vorm die aan die inhoud specifieke effecten verleent, wat iets totaal anders is. Zijn kennis van de verschillende rechtstakken maakt de advocaat bekwaam voor het eerste (*negotium*), maar rechtvaardigt geen toegang tot het tweede (*instrumentum*). En ce qui concerne ce second aspect, le législateur a prévu des conditions sévères pour les officiers publics comme le notaire. Ainsi, il a imposé en 1999 des conditions plus strictes au notariat et prévu que la faculté de conférer cette forme particulière aux actes devait s'accompagner d'une responsabilité pour le contenu de ces actes, une exigence qui a été confirmée dans une multitude de lois depuis, comme peuvent en témoigner certains membres de la commission qui ont collaboré à leur élaboration.

L'orateur attire l'attention sur le fait que les conditions imposées au notaire sont étroitement liées à la force exécutoire que revêt l'acte authentique. L'acte d'avocat prévu par la proposition de loi aura, lui aussi, une force exécutoire après son homologation et se rapprochera ainsi dans une certaine mesure de l'acte authentique, bien qu'il s'agisse de deux catégories d'actes différentes. Il faut souligner à cet égard la nature fondamentalement différente des missions qui échoient à l'avocat, d'une part, et au notaire, d'autre part. Certains orateurs (cf. l'exposé de M. Verbeke) l'ont

Tot slot stelt de spreker dat het wetsvoorstel in elk geval de kwaliteit heeft dat het verdere stappen zet in de zoektocht naar oplossingen voor de belasting van het gerecht en probeert om een aantal geschillen uit de gerechtelijke sfeer te halen. Hij beseft dat daarbij onder meer rekening moet worden gehouden met corporatistische reacties, met economische en fiscale belangen. De spreker vindt het hoopgevend dat men probeert om op dat vlak verder aan de weg te timmeren.

1.5. Uiteenzettingen van de vertegenwoordigers van de notariaat: Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (KFBN) en Nationale Kamer van Notarissen (NKN)

De heer André Michielsens, erevoorzitter van de NKN, is tevreden dat men de meerwaarde van de authentieke akte, die totstandkomt mits de tussenkomst van een openbaar ambtenaar, geenszins in vraag stelt. Dat is van groot belang voor het notariaat. De heer Michielsens wijst erop dat de tussenkomst van een jurist bij de totstandkoming van overeenkomsten en andere rechtshandelingen onmiskenbaar een meerwaarde heeft, maar deze heeft betrekking op het *negotium* en niet op het *instrumentum*. En effet la proposition confond la compétence pour établir le *negotium*, c'est-à-dire le contenu de la convention des parties — où l'avocat a indubitablement une grande valeur ajoutée — et la compétence d'établir l'*instrumentum*, c'est-à-dire de couler ce *negotium* dans une forme ayant des attributs et effets spécifiques, ce qui est tout à fait autre chose. Si la maîtrise des domaines du droit de l'avocat le rend compétent pour subvenir au premier (*negotium*), cela ne justifie pas l'accès au second (*instrumentum*). Wat dit tweede aspect betreft, heeft de wetgever voorzien in strenge voorwaarden voor openbare ambtenaren zoals de notaris. Zo heeft de wetgever in 1999 verstrengde voorwaarden opgelegd aan het notariaat en heeft hij geëist dat de bevoegdheid om de bijzondere vorm te geven aan hun akten gekoppeld wordt aan een aansprakelijkheid voor de inhoud ervan. Deze voorwaarde is herhaaldelijk bevestigd in tal van wetten, zoals sommige leden van de commissie die aan de totstandkoming ervan hebben meegewerkt kunnen bevestigen.

De spreker vestigt er de aandacht op dat de voorwaarden die aan de notaris worden opgelegd, nauw verband houden met de uitvoerbare kracht die de authentieke akte heeft. Ook de door het wetsvoorstel ingevoerde advocatenakte zal, na homologatie, uitvoerbaar worden en komt hierdoor in zekere mate in het vaarwater van de authentieke akte, hoewel het om twee verschillende categorieën van handelingen gaat. In dat verband wordt gewezen op de fundamenteel verschillende aard van de opdrachten die aan de advocaat enerzijds en aan de notaris anderzijds, toekomen. Eerdere sprekers (cf. de

déjà souligné et M. Michielsens souscrit à ce point de vue. Le notaire a bénéficié de la formation appropriée et dispose des qualifications requises pour passer des actes authentiques, dans le respect de l'indépendance et de l'impartialité nécessaires, et donc de faire des constatations revêtues de l'imperium de l'État. L'avocat a un statut différent qui ne lui permet pas de remplir ce service d'ordre public. S'il y a une caractéristique qui l'identifie plus que toute autre, c'est bien sa nécessaire partialité: défendre les intérêts de son client est l'essence même de son intervention. Il peut accepter ou refuser les clients qu'il veut et facturer l'honoraire qu'il veut, lequel sera par ailleurs cumulable avec celui des autres avocats intervenant dans le dossier. Il n'est pas tenu d'organiser une continuité s'il désire arrêter ses activités et n'a pas le même devoir de conservation des actes qu'il rédige. Il peut s'établir librement où il veut et s'associer avec d'autres avocats comme il veut. Ce faisant, l'orateur ne veut nullement porter atteinte aux qualités intrinsèques des avocats d'établir des conventions de qualité.

M. Pierre Nicaise, président honoraire de la FRNB, estime que non seulement le concept même de l'acte sous seing privé contresigné par un avocat, tel qu'il est envisagé ici, se heurte à des principes fondamentaux de notre droit continental; mais plus encore dans ses modalités pratiques il n'apporte rien à l'objectif d'amélioration de l'accès du citoyen à la Justice, au désengorgement des tribunaux, ni à la sécurité juridique. En particulier, les parties les plus faibles perdraient la protection des dispositions légales contraignantes qui existent précisément pour préserver leurs intérêts. Le juge ne peut, en effet, refuser l'homologation de la convention que dans les cas – très peu fréquents – où celle-ci est contraire à l'ordre public ou aux droits des enfants mineurs. Le magistrat sera malheureusement contraint d'homologuer une convention qui contient des clauses manifestement déséquilibrées ou contraires à des dispositions de droit impératif. En France, dans le "rapport Darrois"⁴ on a rejeté l'idée de conférer une force exécutoire à l'acte cosigné par un avocat, parce que cela suppose l'intervention de la puissance publique (juge, notaire, ...), déjà au stade de l'élaboration même de l'acte.

La proposition de loi à l'examen a pour effet de conférer facilement un titre exécutoire, qui ne doit pas tenir compte de la plus grosse partie de la législation existante, et ce, sans qu'aucune suggestion puisse

uiteenzetting van de heer Verbeke) wezen daar al op en de heer Michielsens onderschrijft dit standpunt. De notaris heeft de nodige opleiding en genoten en beschikt over de vereiste kwalificaties om, met inachtneming van de nodige onafhankelijkheid en onpartijdigheid, authentieke akten te verlijden, en aldus vaststellingen te doen bekleed met het imperium van de Staat. De advocaat heeft een ander statuut dat hem niet toelaat deze openbare dienst te verlenen. Als er één kenmerk is dat hem definieert boven alle andere is het zijn noodzakelijke partijdigheid: de belangen van zijn cliënt verdedigen is de essentie van zijn tussenkomst. Hij is vrij cliënten te aanvaarden of te weigeren en het ereloon aan te rekenen dat hij wil, dat trouwens kan gecumuleerd worden met dat van andere advocaten die in hetzelfde dossier optreden. Hij moet geen continuïteit organiseren als hij zijn activiteit wil stopzetten en heeft niet dezelfde bewaarplicht voor de akten die hij opmaakt. Hij kan zich vrij vestigen waar hij wil of zich associëren met andere advocaten zoals hij wil. De spreker wil daarmee geenszins afbreuk doen aan de inhoudelijke kwaliteiten van de advocaten om kwaliteitsvolle overeenkomsten tot stand te brengen.

De heer Pierre Nicaise, erevoorzitter van de KFBN, is van oordeel dat het concept van de door een advocaat medeondertekende onderhandse akte, zoals het hier is uitgewerkt, niet alleen botst met fundamentele principes van ons continentaal recht, maar bovendien in zijn praktische modaliteiten op geen enkele manier bijdraagt tot de doelstelling van een verbeterde toegang van de burger tot de rechtsbedeling, tot de ontlasting van de rechtbanken of tot de rechtszekerheid. In het bijzonder de zwakste partijen zouden de bescherming verliezen van de dwingende wetsbepalingen die net bestaan om hun belangen veilig te stellen. De rechter kan inderdaad enkel weigeren de overeenkomst te homologeren in de — slechts uitzonderlijk voorkomende — gevallen dat deze strijdig is met de openbare orde of de rechten van de minderjarige kinderen. De magistratuur zal jammer genoeg gedwongen zijn een overeenkomst te homologeren die bedingen bevat die manifest onevenwichtig zijn of die strijdig zijn met bepalingen van dwingend recht. In Frankrijk heeft men zich in het zogenaamde "verslag Darrois"⁴ de idee om aan de door een advocaat medeondertekende akte uitvoerbare kracht toe te kennen verworpen, omdat dit de tussenkomst van de openbare macht (rechter, notaris, ...) veronderstelt, reeds in het stadium van de *totstandkoming* zelf van de akte.

Het voorliggende wetsvoorstel leidt ertoe dat gemakkelijk een uitvoerbare titel wordt verleend, die geen rekening hoeft te houden met het leeuwendeel van de bestaande wetgeving en dat zonder dat daar iets kan

⁴ *Rapport sur les professions du droit*, mars 2009, http://www.justice.gouv.fr/art_pix/rap_com_darrois_20090408.pdf

⁴ *Rapport sur les professions du droit*, maart 2009, http://www.justice.gouv.fr/art_pix/rap_com_darrois_20090408.pdf

être faite, pas même par le juge qui doit y prêter son concours.

M. Nicaise estime d'ailleurs paradoxal que la proposition de loi vise à décharger les tribunaux de manière à ce qu'ils puissent se consacrer à leur tâche principale, à savoir le règlement des litiges, mais qu'elle demande par ailleurs qu'ils s'occupent d'une multitude d'actes à homologuer, ce qui les détournera de leur véritable tâche. La citation suivante le résume parfaitement: "S'il faut rendre plus rapide la décision du juge, il faut le dispenser des tâches qui l'encombrent inutilement. Le core business du magistrat, c'est la solution donnée à un différend qu'il n'est pas possible de trancher autrement que par une intervention fondée sur la compétence, l'impartialité, l'indépendance et le respect du contradictoire. Exécuter cette mission représente une contribution irremplaçable à la paix sociale et à l'apaisement des souffrances individuelles. Puisque, volontairement ou malgré lui, notre pays ne peut nommer des magistrats en nombre suffisant, l'objectif est de permettre au juge de retrouver du temps pour remplir sa tâche rapidement, humainement et intelligemment". L'auteur en est le bâtonnier Didier Matray. L'orateur estime que la proposition s'éloigne sensiblement de cette mission essentielle du règlement des litiges.

L'orateur se demande également si ce système engendrera réellement une réduction de coûts pour le justiciable.

M. Nicaise constate que le champ d'application même de la proposition de loi n'est pas clair. Le texte original prévoit la faculté de conférer la force exécutoire à toute obligation au sens de l'article 1326 du Code civil, ainsi qu'aux transactions portant sur des accords pécuniaires. Force est de constater que toute convention peut-être déguisée en une transaction pécuniaire, même un accord sur une obligation de faire, du moment qu'elle est sanctionnée par le paiement d'une somme d'argent. L'amendement n° 2 ne résout d'ailleurs en rien cette problématique. Pourtant la justification de l'amendement souligne l'importance de "*définir très précisément et par la voie de vocables juridiques appropriés le champ d'application*" et ceci "*en vue de lever toute ambiguïté sur les hypothèses dans lesquelles, par l'intermédiaire d'une procédure simplifiée, l'on permettra de lege lata de donner une force exécutoire à l'acte d'avocat*". Le tout "*dans un souci de sécurité juridique en vue d'éviter notamment un détournement de cette procédure vers des matières relevant de la compétence exclusive d'autres professions juridiques*". Où retrouve-t-on ces vocables clairs et précis dans le texte de la proposition-même?

worden ingebracht, ook niet door de rechter die er zijn medewerking aan moet verlenen.

De heer Nicaise vindt het overigens paradoxaal dat het wetsvoorstel de ontlasting van de rechtbanken beoogt, zodat zij zich kunnen wijden aan hun voornaamste taak, de beslechting van geschillen, maar anderzijds vraagt dat zij zich bezighouden met een veelvoud van te homologeren akten waardoor zij afgeleid worden van hun eigenlijke taak. Dit citaat vat het perfect samen: "Als de uitspraak van de rechter versneld moet worden, dan moet hij vrijgesteld worden van taken die hem nodeloos belasten. De core business van de magistraat is een oplossing bieden aan een geschil dat niet anders kan beslecht worden dan door een tussenkomst gebaseerd op de bevoegdheid, de onpartijdigheid, de onafhankelijkheid en de mogelijkheid tot tegenspraak. De vervulling van deze opdracht vormt een onvervangbare bijdrage tot de sociale vrede en de verzachting van de individuele smarten. Aangezien ons land, al dan niet gewild, onvoldoende magistraten kan benoemen, is het doel het mogelijk te maken voor de rechter om terug de tijd te vinden om zijn taak op snelle, menselijke en intelligente manier te vervullen." De auteur is de stafhouder Didier Matray. De spreker is van oordeel dat het voorstel zich ver verwijdt van deze essentiële opdracht om geschillen te beslechten.

De spreker werpt ook de vraag op of dit systeem een werkelijke kostenbesparing zal betekenen voor de rechtszoekende.

Voorts meent de heer Nicaise dat het toepassingsgebied van het wetsvoorstel niet duidelijk is. De oorspronkelijke tekst voorziet de mogelijkheid om uitvoerbare kracht toe te kennen aan elke verbintenis in de zin van artikel 1326 van het Burgerlijk Wetboek en aan dadingen die betrekking hebben op geldelijke overeenkomsten. Er wordt opgemerkt dat elke overeenkomst met een beetje handigheid kan vermomd worden als een dading met betrekking tot een geldsom, zelfs een akkoord aangaande een verbintenis om iets te doen, in zoverre zij gesanctioneerd wordt door de betaling van een geldsom. Amendement nr. 2 verhelpt dit overigens niet. In de verantwoording wordt nochtans onderstreept hoe belangrijk het is om zeer nauwkeurig en via gepaste juridische termen het toepassingsgebied te omschrijven teneinde elke dubbelzinnigheid te vermijden omtrent de hypothesen waarin via een vereenvoudigde procedure uitvoerbare kracht gegeven zal kunnen worden aan de akte. Dit alles met het oog op de rechtszekerheid en meer bepaald om te vermijden dat deze procedure wordt afgeleid naar materies die behoren tot de exclusieve bevoegdheid van andere juridische beroepen. Waar staan deze duidelijke bewoordingen in de tekst van het wetsvoorstel zelf?

L'attention est en outre attirée sur un autre danger. Confronté à la requête d'homologation d'un acte qui contient des obligations de sommes et d'autres obligations, le juge ne pourra pas homologuer partiellement l'acte, mais devra le rendre exécutoire dans son intégralité. On pourra ainsi conférer à l'acte contresigné par un avocat une force exécutoire plus large que celle accordée par les fonctionnaires publics que sont les notaires et les huissiers de justice étant donné que la portée exacte de la force exécutoire reconnue aux actes de ces derniers est controversée dans la doctrine.

Certains auteurs ont en effet soutenu que les actes authentiques autres que les jugements et portant une obligation de faire ou de ne pas faire n'ont pas force exécutoire de manière autonome. La Cour de cassation, par son arrêt du 23 mai 1991 semblait pourtant avoir mis fin à cette controverse en décidant que l'acte notarié portant sur une obligation de faire ou de ne pas faire, est bel et bien revêtu de la force exécutoire. Certains auteurs, parmi lesquels le professeur de Leval⁵, estiment néanmoins que l'enseignement de l'arrêt de la Cour de cassation ne vaut que pour une procédure de saisie-exécution immobilière et ne tranche pas la question de manière universelle.

Ensuite, M. Nicaise souligne que la force exécutoire n'est pas quelque chose que l'on confère à la légère. Il renvoie, à cet égard, à une citation du professeur Krings, selon lequel l'exécution forcée peut comporter plusieurs atteintes aux droits fondamentaux qui s'attachent à la personne humaine⁶. La FRNB estime dès lors que l'on ne peut pas, en cette matière, y recourir par voie "simplifiée".

En guise de conclusion, M. Nicaise déclare que la proposition de loi rompt la *summa divisio* actuelle qui répartit les rôles spécifiques du notaire, de l'avocat et du juge dans notre ordre juridique. Elle permet à un professionnel du droit, certes compétent, mais tout à fait indépendant des autorités publiques, de s'immiscer dans des missions réservées aux officiers ministériels soumis, eux, à la tutelle de l'État, et ceci sans devoir se conformer à aucune des formalités ou exigences contraignantes qui accompagnent normalement de telles prérogatives.

En outre, elle charge les tribunaux d'une nouvelle tâche qui les détourne de leur finalité principale, le

Bovendien wordt gewezen op een andere gevaar. Wanneer de rechter geconfronteerd wordt met een verzoek tot homologatie van een overeenkomst die geldelijke en andere verbintenissen bevat, dan zal hij deze niet gedeeltelijk kunnen homologeren, maar moet hij haar in haar geheel homologeren. Men zou aldus aan de door een advocaat medeondertekende akte een ruimere uitvoerbare kracht toekennen dan deze verbonden aan de akten van openbare ambtenaren zoals de notarissen en gerechtsdeurwaarders, gelet op het feit dat de draagwijdte van de uitvoerbare kracht van de akten van deze laatsten betwist is in de rechtsleer.

Bepaalde auteurs hebben inderdaad beweerd dat authentieke akten die geen vonnissen zijn en die betrekking hebben op een verbintenis om iets te doen of niet te doen, geen uitvoerbare kracht hebben van zichzelf. Met zijn arrest van 23 mei 1991 leek het Hof van Cassatie deze controverse nochtans te hebben beëindigd door te beslissen dat een notariële akte die een verbintenis om iets te doen of niet te doen bevat, wel degelijk uitvoerbare kracht heeft. Bepaalde auteurs, zoals professor de Leval⁵, menen evenwel dat de leer van het Hof van Cassatie enkel geldt voor een procedure van onroerend uitvoerend beslag en de vraag niet op algemene wijze heeft beslecht.

Daaropvolgend benadrukt de heer Nicaise dat uitvoerbare kracht niet iets is dat lichtvaardig mag worden toegekend. Hij verwijst in dat verband naar een citaat van professor Krings die stelt dat de gedwongen tenuitvoerlegging op verscheidene manieren afbreuk kan doen aan de fundamentele rechten van de mens⁶. De KFBN is dan ook van oordeel dat men er niet op een "vereenvoudigde" wijze een beroep kan op doen.

Tot besluit stelt de heer Nicaise dat het wetsvoorstel afbreuk doet aan de bestaande *summa divisio* die de specifieke rolverdeling tussen de notaris, de advocaat en de rechter vastlegt in onze rechtsorde. Het staat toe dat een juridische beroepsbeoefenaar die, hoewel bekwaam, volledig onafhankelijk is van de openbare overheden zich innemt in opdrachten die zijn voorbehouden aan ministeriële ambtenaren die zelf wel onderworpen zijn aan staatstoezicht, en dit zonder dat zij ook maar één van de dwingende vormvoorschriften of vereisten moeten naleven die normaal gepaard gaan met dergelijke voorrechten.

Bovendien belast het de rechtbanken met een nieuwe taak die hen afleidt van hun voornaamste finaliteit, de

⁵ G. de LEVAL, "La force exécutoire de l'acte notarié", in *Chronique de droit à l'usage du notariat*, vol. XV, Liège, Université de Liège, 1992, pp. 152-153

⁶ E. KRINGS, Force exécutoire et titre exécutoire en rapport avec les exécutions forcées de décisions et d'actes, p. 1

⁵ G. de LEVAL, "La force exécutoire de l'acte notarié", in *Chronique de droit à l'usage du notariat*, vol. XV, Luik, Université de Liège, 1992, pp. 152-153

⁶ E. KRINGS, Force exécutoire et titre exécutoire en rapport avec les exécutions forcées de décisions et d'actes, p. 1

règlement des litiges, ce qui est en porte-à-faux avec l'objectif de la proposition de décharger les tribunaux. Par contre, il doit être possible que les différents acteurs de la justice (avocats, notaires, huissiers de justice et magistrats) travaillent ensemble à de réelles initiatives garantissant la sécurité juridique aux fins d'optimiser la prévention et le règlement des litiges, sans préjudice des rôles et statuts respectifs de chacun. Mais pour cela, une concertation préalable s'impose.

2. Questions et observations des membres

Mme Juliette Boulet (Ecolo-Groen) souligne que le texte initial a déjà évolué à la suite d'une concertation. Ainsi, la réglementation, si elle est modifiée par l'amendement n° 1, permettra explicitement l'intervention d'un seul avocat. Les orateurs pensent-ils que le code de déontologie de l'avocat devrait être adapté afin de garantir qu'il ait l'indépendance nécessaire et qu'il n'ait pas de contacts privilégiés avec l'une des parties à la convention?

Deuxièmement, elle souhaiterait en savoir plus sur les conséquences concrètes de la suppression de l'obligation de faire figurer des mentions manuscrites (cf. l'amendement n° 1).

Enfin, elle souhaiterait savoir ce que pense le notariat de la dernière version de l'article 2, telle que proposée par l'amendement n° 2.

M. Philippe Goffin (MR) se demande, eu égard aux observations des orateurs, dans quelle mesure l'acte d'avocat proposé peut apporter une valeur ajoutée au citoyen justiciable. L'objectif du législateur doit être de faciliter la vie du citoyen. Estime-t-on que cette loi y parviendra?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) indique que c'est précisément dans le but de protéger le justiciable qu'elle a cosigné la proposition de loi. Elle tient notamment à éviter qu'une partie à une transaction ou à un contrat de constatation nie par la suite avoir signé le document. Il doit tout de même être possible de conférer à ce document, qui a été signé par les conseils des parties, une valeur probante plus forte qui permettra d'empêcher les parties — sauf en cas de faux en écritures — de prétendre qu'elles ne reconnaissent pas leur signature. De telles situations se présentent plus souvent lorsqu'une des parties vient à décéder et est remplacée par ses ayants cause.

beslechting van geschillen, wat haaks staat op de doelstelling van het voorstel om de rechtbanken te ontlasten. Daarentegen moet het mogelijk zijn dat de verschillende actoren van Justitie (advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders en magistraten) samenwerken aan reële initiatieven die de rechtszekerheid waarborgen, teneinde de voorkoming en de beslechting van geschillen te optimaliseren, zonder afbreuk te doen aan de rol en het statuut van elkeen. Maar daarvoor is een voorafgaandelijk overleg vereist.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Juliette Boulet (Ecolo-Groen) wijst er op dat de oorspronkelijke tekst, na overleg, reeds geëvolueerd is. Zo laat de regeling, indien ze zou worden geamendeerd door amendement nr. 1, uitdrukkelijk toe dat er slechts één advocaat wordt betrokken. Denken de sprekers dat de deontologische code van de advocaat zou moeten worden aangepast om te waarborgen dat hij de nodige onafhankelijkheid heeft en geen geprivilegieerde contacten heeft met een van de partijen bij de overeenkomst?

Ten tweede wenst zij meer te vernemen over de concrete gevolgen van de afschaffing van de verplichting om handgeschreven vermeldingen aan te brengen (zie amendement nr. 1).

Ten slotte wenst zij te weten hoe het notariaat staat tegenover de laatste versie van artikel 2, zoals voorgesteld door amendement nr. 2.

De heer Philippe Goffin (MR) vraagt zich af, gelet op de opmerkingen van de sprekers, in welke mate de voorgestelde advocatenakte een meerwaarde kan bieden voor de rechtzoekende burger. Het oogmerk van de wetgever moet erin bestaan om het leven van die burger te vergemakkelijken. Denkt men dat deze wet daarin zal slagen?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) zegt dat zij het voorstel mee heeft ondertekend precies met het oog op de bescherming van de rechtzoekende; met name in de gevallen waarin een dading of een vaststellingsovereenkomst wordt opgesteld wil zij vermijden dat een van de partijen nadien ontkent het document te hebben ondertekend. Het moet toch mogelijk zijn om aan dit document, dat ondertekend werd door de raadslieden van de partijen een sterkere bewijswaarde te verlenen die het onmogelijk maakt dat, behoudens wanneer er valsheid in geschrifte in het geding is, een van de partijen beweert zijn handtekening niet te herkennen. Dat komt frequenter voor in het geval een van de partijen overlijdt en de rechtsopvolgers in de plaats komen.

3. Réponses et répliques

M. Alain Verbeke, professeur à la KUL, rappelle tout d'abord que laisser l'avocat agir seul au nom de toutes les parties dans le cadre de la conclusion de l'acte d'avocat est manifestement incompatible avec la nature de sa mission. L'insertion d'une clause dans le code de déontologie n'y changera rien — et c'est mieux ainsi. L'orateur souligne que c'est précisément le fait que les *différents* avocats, défendant chacun les intérêts de leur *propre* client, aient apposé leur signature au bas d'un seul document qui peut justifier la volonté de renforcer la valeur probante du contrat.

Répondant à la question de la plus-value éventuelle de l'acte d'avocat, l'orateur souligne que l'atout principal de cet acte se situe au niveau de l'effet interruptif de prescription. Le renforcement de la valeur probante offrira également une plus-value (à condition que l'on opte pour un nombre aussi élevé d'avocats que de parties), tout comme le fait que l'avocat engage sa responsabilité en apposant sa signature (il déclare par là qu'il a suffisamment informé son client). M. Verbeke pense que l'avocat prendra dès lors bien le temps de réfléchir avant de signer.

L'orateur considère par ailleurs, à l'instar de Mme Van Cauter, qu'une partie ne doit pas avoir la possibilité de contester impudemment sa signature. Il rappelle que le renforcement de la valeur probante de l'acte d'avocat se justifie par la présence d'un avocat par partie. M. Verbeke fait du reste observer que la nouvelle formulation, telle que proposée par l'amendement n° 1, limite cette valeur probante spéciale à l'écriture et à la signature des parties, à l'instar de la loi française. Il estime également que la force exécutoire peut offrir une plus-value pour les transactions (tout en constatant que la convention pourrait tout aussi bien être intégrée dans un acte notarié). L'orateur souligne à nouveau que cet acte doit être signé par plusieurs avocats, ce qui accentue en outre la pression sur les parties.

M. Pierre Nicaise, président honoraire de la FRNB, confirme que la modification proposée par l'amendement n° 1 se fonde sur la législation française en ce qui concerne l'étendue de la valeur probante. Il estime que le contreseing de l'avocat attire l'attention des parties sur l'importance de leur signature et sur l'importance de l'obligation qu'elles contractent. L'orateur fait également observer qu'à sa connaissance, la majorité des décisions de justice ont trait non pas à de fausses signatures, mais à l'interprétation et au contenu du document au bas duquel ces signatures ont été apposées.

3. Antwoorden en replieken

De heer Alain Verbeke, hoogleraar aan de KUL, stipt vooreerst aan dat hij, zoals gezegd, van oordeel is dat het manifest onverenigbaar is met de aard van de opdracht van de advocaat om hem alleen, namens alle partijen, te laten optreden bij de totstandkoming van de advocatenakte. Een clause in de deontologische code zal daar niets aan veranderen en dat hoeft eigenlijk ook niet. Hij onderstreept dat precies het feit dat de *verschillende* advocaten, die elk de belangen van hun *eigen* cliënt verdedigen, hun handtekening onder één document hebben gezet, de rechtvaardiging van een versterkte bewijswaarde van de overeenkomst kan zijn.

Gevraagd naar de eventuele meerwaarde van de advocatenakte, benadrukt de spreker dat de grootste troef de verjaringsstuitende werking zou zijn. Ook de versterkte bewijswaarde zal een meerwaarde bieden (in de veronderstelling dat men ervoor opteert om zoveel advocaten als partijen te hebben), net zoals het feit dat de aansprakelijkheid van de advocaat in het geding wordt gebracht door de handtekening te plaatsen (daarmee verklaart hij de cliënt voldoende te hebben voorgelicht). De heer Verbeke denkt daarbij dat de advocaat niet zonder nadenken zal handtekenen.

De spreker gaat voorts akkoord met het standpunt van mevrouw Van Cauter dat een partij niet zomaar zijn handtekening mag kunnen ontkennen. Hij herhaalt dat de versterkte bewijswaarde van de advocatenakte wordt verantwoord doordat er per partij één advocaat is. De heer Verbeke merkt overigens op dat de nieuwe formulering, zoals voorgesteld door amendement nr. 1 deze speciale bewijswaarde beperkt tot de schriftelijke vermeldingen en de handtekening van de partijen, zoals in de Franse wet. Hij vindt ook dat de uitvoerbaarheid in het geval van dadingen een meerwaarde kan bieden (hoewel men de overeenkomst evengoed in een notariële akte zou kunnen opnemen). Opnieuw benadrukt hij dat daarbij meerdere advocaten moeten meetekenen, temeer daar dit de druk op de partijen verhoogt.

De heer Pierre Nicaise, erevoorzitter van de KFBN, bevestigt dat de door amendement nr. 1 voorgestelde wijziging wat betreft de omvang van de bewijswaarde de Franse wetgeving herneemt. Hij is van oordeel dat, door de tegentekening van de advocaat, de partijen gewezen wordt op het belang van hun handtekening en het belang van de verbintenis die ze ermee aangaan. Hij wijst er ook op dat, bij zijn weten, de meeste rechtspraak geen betrekking heeft op de valsheid van de handtekeningen onder een overeenkomst, maar eerder over de interpretatie en de inhoud ervan.

M. André Michielsens, président honoraire de la CNN, souligne qu'il faut distinguer la fixation de la date (qui peut avoir lieu par voie de signification ou d'enregistrement) et le fait que le contreseing de l'avocat prive les parties du droit de contester leur signature par la suite. Les parties s'enlèvent le droit de refuser de reconnaître leur signature. Si on se limite à ce dernier aspect, la distinction par rapport à l'acte authentique est maintenue. M. Michielsens n'est pas opposé à une telle réglementation.

M. Benoît Allemeersch, professeur à la KUL, se penche brièvement sur la question posée par Mme Van Cauter au sujet de la valeur probante. Il pense que la législation actuelle offre déjà un moyen simple d'éviter les contestations relatives à la signature des parties. Lorsque deux parties concluent un accord en présence de leurs conseils, l'un des conseils peut prier l'autre de lui confirmer l'existence de l'accord par écrit — par e-mail, par exemple — et lui demander de produire une procuration spéciale en la matière (ce que permettent les règles déontologiques). L'accord ne peut dès lors plus être contesté. Si la partie adverse ne vient ensuite avoir donné procuration pour la conclusion d'un accord, la responsabilité de son avocat est engagée. Il n'y a donc en réalité aucun problème pour le justiciable qui se fait assister d'un avocat. La plupart des problèmes concernent des actes sous seing privé signés sans l'assistance d'un avocat. Or, la présente proposition de loi ne résoudra pas ces problèmes-là.

M. Allemeersch souscrit par ailleurs à la remarque selon laquelle la proposition aura des répercussions pour les médiateurs agréés. On peut d'ores et déjà faire homologuer des accords si l'on fait appel à un médiateur agréé — que ce soit un avocat ou un notaire. Ces personnes ont, pour ce faire, investi dans une formation; cette proposition risque de rendre une partie de ces investissements inutiles.

Enfin, l'orateur ne place pas une grande confiance dans les règles déontologiques comme garantie de l'indépendance de l'avocat au cas où celui-ci interviendrait seul. Il renvoie à nouveau à l'exemple de l'architecte, qui ne pourrait agir que dans l'intérêt du client et de la sécurité. Comme on l'a dit, cela ne se vérifie pas toujours dans la pratique. Il pense en outre qu'il ne serait pas facile de faire instaurer des règles déontologiques uniformes par les Ordres des avocats. Il souligne que du côté néerlandophone, on n'est par

De heer André Michielsens, erevoorzitter van de NKN, benadrukt dat het vaststellen van de datum (wat kan gebeuren door een betekening of een registratie) moet worden onderscheiden van de kwestie dat partijen door de tegentekening van de advocaat het recht wordt ontzegd om naderhand hun handtekening nog te betwisten. De partijen ontnemen zichzelf het recht te weigeren hun handtekening te erkennen. Indien men zich tot dat laatste beperkt, dan blijft het onderscheid met de authentieke akte gehandhaafd. Met een dergelijke regeling heeft de heer Michielsens geen probleem.

De heer Benoît Allemeersch, hoogleraar aan de KUL, staat kort stil bij de vraag van mevrouw Van Cauter omtrent de bewijswaarde. Hij denkt dat er ook onder vigerende wetgeving een eenvoudige manier bestaat om betwistingen over de handtekening van de partijen te vermijden. Wanneer twee partijen, in aanwezigheid van hun raadsman, tot een akkoord komen, dan kan de ene raadsman vragen dat de andere schriftelijk — d.w.z. bv. per e-mail — het bestaan van het akkoord bevestigt en vragen dat hij voor het akkoord een bijzondere volmacht kan voorleggen (dat kan volgens de deontologische regels). Het akkoord kan dan eigenlijk niet meer worden betwist en als de tegenstrever dan zou ontkennen dat hij volmacht heeft gegeven voor het sluiten van een akkoord, dan is zijn advocaat daarvoor aansprakelijk. In feite is er dus geen probleem voor de rechtzoekende die zich door een advocaat laat bijstaan. De meeste problemen komen echter voor bij onderhandse akten die zonder de bijstand van een advocaat worden getekend. Die problemen zullen echter niet worden opgelost met het voorliggende voorstel.

Voorts gaat de heer Allemeersch akkoord met de opmerking dat het voorstel repercussies zal hebben voor de erkende bemiddelaars. Men kan ook nu al overeenkomsten laten homologeren als men een erkende bemiddelaar — zij het een advocaat of een notaris — inschakelt. Die personen hebben daarvoor geïnvesteerd in een opleiding; met het voorstel loopt men het gevaar dat een deel van deze investeringen naar de prullenmand wordt verwezen.

Ten slotte heeft de spreker weinig vertrouwen in de deontologische regels als garantie voor de onafhankelijkheid van de advocaat in het geval dat die alleen zou optreden. Hij verwijst daarvoor opnieuw naar het voorbeeld van de architect, die alleen in het belang van de cliënt en de veiligheid zou mogen optreden. Dat wordt, zoals gezegd, niet altijd in de praktijk verwezenlijkt. Daarnaast denkt hij ook dat het niet gemakkelijk zou zijn om de Ordes van advocaten eenduidige deontologische regels te laten invoeren. Hij wijst erop dat men

exemple pas parvenu à faire approuver un règlement uniforme sur les conflits d'intérêts.

Mme Carina Van Cauter (*Open Vld*) souhaite qu'on lui explique la différence entre l'accord qui est homologué par le juge, d'une part, et le système de la conciliation par lequel on peut convoquer une partie devant le juge afin de faire prendre acte de cette conciliation dans un PV et lui faire conférer force exécutoire, d'autre part. Quels sont les inconvénients du premier système qui n'apparaissent pas dans le second?

M. Bruno Allemeersch, professeur à la KUL, réfute l'affirmation selon laquelle le premier système serait désavantageux. Il pense seulement, compte tenu de toutes les étapes de la procédure qu'il prévoit, que le système de l'accord à homologuer n'offre pas de plus-value. Comparativement, le système de la conciliation est beaucoup plus simple. Souvent, un simple coup de téléphone au greffe de la justice de paix suffit pour connaître la date de l'audience. Les avocats ne doivent même pas être présents, on peut envoyer les clients qui y déclarent qu'il existe entre eux un litige à propos duquel ils ont pu conclure une conciliation. Le juge de paix l'actera dans un PV qui a immédiatement force exécutoire. Cette formule sera d'ailleurs aussi beaucoup moins onéreuse, dès lors que l'avocat doit moins intervenir. M. Allemeersch souligne également l'existence d'un jugement d'accord, qui ne peut être rendu que dans le cadre de litiges qui font déjà l'objet d'une procédure. Dans ces cas, on ne recourra certainement pas à un acte d'avocat.

M. Alain Verbeke, professeur à la KUL, pense que la solution proposée par M. Allemeersch et consistant à faire confirmer par courrier l'existence d'un accord au confrère, n'est pas idéale (le risque que l'avocat ne soit pas mandaté est d'ailleurs réel). L'acte d'avocat signé par différents avocats peut en l'occurrence apporter une solution satisfaisante en raison de sa plus grande valeur probante. Il pense d'ailleurs également que la signature de l'avocat a pour effet que les parties moins bien intentionnées seront dissuadées d'encore exercer, après la conclusion de l'accord initial, des pressions sur la partie adverse afin de renégocier encore un certain nombre de points.

Il souligne par ailleurs que la mission d'un médiateur diffère de la mission de l'avocat en la matière et que la proposition ne les amènera pas à marcher sur les brisées l'un de l'autre. Le médiateur peut, précisément

aan Nederlandstalige kant er bv. niet in geslaagd is om een eenvormig reglement over belangenconflicten te laten goedkeuren.

Mevrouw Carina Van Cauter (*Open Vld*) wenst dat men haar uitlegt wat het verschil is tussen, enerzijds het akkoord dat wordt gehomologeerd door de rechter en, anderzijds, het systeem van de minnelijke schikking waarbij men een partij kan oproepen voor de rechter om in een pv akte te laten nemen van deze schikking en hieraan uitvoerbare kracht te laten verlenen. Welke nadelen zijn er verbonden het eerste systeem die er niet zijn in het tweede systeem?

De heer Bruno Allemeersch, hoogleraar aan de KUL, ontkent dat hij het eerste systeem nadelig zou zijn. Alleen denkt hij, gelet op alle procedurestappen die ermee gepaard gaan, dat het systeem van het te homologeren akkoord geen meerwaarde biedt. Vergelijken daarbij is het systeem van de minnelijke schikking veel eenvoudiger. Vaak volstaat een telefoontje naar de griffie van het vrederecht zodat men weet wanneer de zitting plaatsvindt. De advocaten hoeven zelfs niet aanwezig te zijn, men kan de cliënten sturen die daar verklaren dat er tussen hen een geschil bestaat waarover zij een minnelijke schikking hebben kunnen treffen. De vrederechter zal dat acteren in een pv dat onmiddellijk uitvoerbare kracht heeft. Dat zal trouwens ook veel goedkoper zijn, aangezien de advocaat minder moet tussenkomen. De heer Allemeersch wijst ook op het bestaan van een akkoordvonnis, dat enkel kan geveld worden naar aanleiding van geschillen die al in een rechtspleging zitten. In deze gevallen zal een advocatenakte zeker niet worden gebruikt.

De heer Alain Verbeke, hoogleraar aan de KUL, denkt dat de door de heer Allemeersch voorgestelde oplossing om per briefwisseling de confrater het bestaan van een akkoord te laten bevestigen, niet ideaal is (het risico dat de advocaat niet gemandateerd is, is trouwens reëel). De advocatenakte, ondertekend door verschillende advocaten, kan daar wel een afdoende oplossing voor bieden door haar verhoogde bewijskracht. Hij denkt trouwens ook dat de handtekening van de advocaat tot gevolg heeft dat partijen met minder goede bedoelingen er zullen van worden weerhouden om, na de sluiting van een initieel akkoord, toch nog druk uit te oefenen op de tegenpartij om nog een aantal punten te heronderhandelen.

Voorts wijst hij erop dat de opdracht van een bemiddelaar verschilt van de opdracht die de advocaat terzake heeft en dat beiden dus niet onmiddellijk in elkaars vaarwater zullen komen ten gevolge van dit

sur la base des caractéristiques inhérentes à sa mission, intervenir seul, pas l'avocat.

Enfin, il souligne que l'avocat engage sa responsabilité par le contreseing sur la base duquel on peut supposer qu'il a informé son client d'une manière correcte. De l'avis de M. Verbeke, cela n'est pas suffisamment souligné. Il pense que la proposition peut, sur ce point également, représenter une plus-value pour le citoyen.

M. André Michielsens, président honoraire de la CNN, souligne également encore que le document soumis à homologation ne devient pas exécutoire simplement parce qu'il est soumis au juge. L'homologation suppose une confrontation juridictionnelle avec toutes les dispositions d'ordre public. La proposition ne prévoit cependant pas de confrontation avec les dispositions de droit impératif. M. Michielsens estime que c'est là que le bât blesse. Qu'advient-il si le juge homologue un document qui est contraire à des dispositions de droit impératif? On reporte le problème à un stade ultérieur et on objectera devant le juge des saisies que des dispositions de droit impératif ont été enfreintes. On peut sérieusement douter que c'est une simplification du système.

voorstel. De bemiddelaar kan, precies op grond van de karakteristieken die zijn opdracht in zich draagt, alleen optreden — de advocaat niet.

Tot slot benadrukt hij dat de advocaat zijn aansprakelijkheid in het geding brengt door de tegentekening op grond waarvan men mag veronderstellen dat hij zijn cliënt op een correcte manier heeft voorgelicht. Dit wordt naar het aanvoelen van de heer Verbeke, te weinig in de verf gezet. Hij denkt dat het voorstel op dit vlak ook een meerwaarde voor de burger kan inhouden.

De heer André Michielsens, erevoorzitter van de NKN, onderstreept ook nog dat het ter homologatie voorgelegde document niet zomaar uitvoerbaar wordt omdat het aan de rechter wordt voorgelegd. Homologatie veronderstelt een rechterlijke toetsing aan alle bepalingen van openbare orde. Het voorstel voorziet echter niet in een toetsing aan bepalingen van dwingend recht. De heer Michielsens is van oordeel dat daar het schoentje knelt. Wat zal er namelijk gebeuren als de rechter een document homologeert dat in strijd is met bepalingen van dwingend recht? Dan verschuift men het probleem naar een volgend stadium en zal men voor de beslagrechter opwerpen dat dwingende wetsbepalingen geschonden zijn. Het valt sterk te betwijfelen of dit een vereenvoudiging van het systeem is.